IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

Komisja do Spraw Unii Europejskiej

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Podkomisji stałej do spraw sprawiedliwej transformacji (nr 4)**

z dnia 29 marca 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji do Spraw Unii Europejskiej

– podkomisji stałej do spraw sprawiedliwej transformacji (nr 4)

29 marca 2021 r.

Podkomisja stała do spraw sprawiedliwej transformacji, obradująca pod przewodnictwem posła **Krzysztofa Gadowskiego (KO)**, przewodniczącego podkomisji, zrealizowała następujący porządek obrad:

– Informacja na temat drugiego filaru Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji opartego na specjalnym systemie finansowania w ramach InvestEU,

– Przedstawienie projektu Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji w województwie śląskim.

W posiedzeniu udział wzięli: **Michał Piwowarczyk** dyrektor Departamentu Partnerstwa Publiczno-Prywatnego Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, **Krzysztof Mierkiewicz** naczelnik wydziału MFiPR, **Wojciech Kałuża** wicemarszałek województwa śląskiego, **Małgorzata Staś** dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiemu Województwa Śląskiego, **Stefania Koczar-Sikora** zastępca dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, **Marta Anczewska** specjalista ds. sprawiedliwej transformacji w Fundacji WWF Polska, **Patryk Białas** radny miasta Katowice, prezes zarządu stowarzyszenia BoMiasto, **Patryk Jaki** – poseł do Parlamentu Europejskiego.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Agata Jackiewicz** – z sekretariatu Komisji w BSM, **Aleksandra Rhein** – specjalista ds. kontaktów zagranicznych z Wydziału ds. Unii Europejskiej w BSM.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dzień dobry. Witam serdecznie. Otwieram posiedzenie podkomisji stałej do spraw sprawiedliwej transformacji. Informuję, że posiedzenie będzie prowadzone z wykorzystaniem komunikacji elektronicznej, umożliwiającej porozumiewanie się na odległość.

Chciałem serdecznie powitać wszystkich członków Komisji, zwłaszcza tu na sali pana wiceprzewodniczącego Piechę oraz wszystkich pozostałych, którzy, mam nadzieję, przed monitorami biorą udział w naszym posiedzeniu. Szczególnie chciałem przywitać wicemarszałka województwa śląskiego pana Wojciecha Kałużę, który będzie jednym z prelegentów naszego dzisiejszego spotkania. Witam serdecznie przedstawicieli pozostałych władz samorządowych, a więc: prezydentów, burmistrzów, wójtów, osób zainteresowanych naszą problematyką, a także osoby, które jak zawsze niezawodnie są z nami, przedstawicieli różnych fundacji i stowarzyszeń. Witam państwa serdecznie i dziękuję za zainteresowanie tematem.

Proszę państwa, gorąco chciałem również powitać wśród nas pana dyrektora Michała Piwowarczyka, dyrektora Departamentu Partnerstwa Publiczno-Prywatnego. Pan dyrektor dzisiaj reprezentuje Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Będzie jednym z dzisiejszych prelegentów. O tym za chwilę.

Szanowni państwo, przystępujemy do sprawdzenia kworum. Posłowie, którzy są obecni na sali, głosują przez naciśnięcie przycisku, natomiast pozostali przez naciśnięcie jakiegokolwiek przycisku w aplikacji na tablecie w celu potwierdzenia obecno-

ści. Sprawdzamy kworum. Dziękuję bardzo. Otrzymałem informację, że mamy kworum. Przystępujemy do dalszego ciągu obrad.

Chciałem państwa poinformować, państwa posłów, jak i gości, że chętnych do zabrania głosu zdalnego zapraszam poprzez czat w aplikacji Whereby. Jeśli ktoś z państwa będzie nas chciał tylko posłuchać, to posiedzenie jest transmitowane on-line na stronie sejmowej. Aplikacja Whereby służy do zgłaszania chęci zabrania głosu.

Proszę państwa, taka drobna informacja. W porządku dzisiejszego posiedzenia w pierwszym punkcie było przedstawienie i omówienie drugiego filaru Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji, z kolei drugim punktem programu posiedzenie Komisji była informacja na temat trzeciego filaru. Niestety dzisiaj mamy problemy również z obecnością wszystkich ze względu na inne obowiązki. Pan minister Czetwertyński nie może dzisiaj przedstawić stanowiska dotyczącego informacji związanej z trzecim filarem Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Zapewniam państwa, że postaramy się ten punkt omówić na kolejnym naszym posiedzeniu, które będziemy mieli w kwietniu. W związku z powyższym przechodzimy w tej chwili do punktu pierwszego naszego porządku, a więc informacji na temat drugiego filaru Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji opartego na specjalnym systemie finansowania w ramach InvestEU. Bardzo proszę pana Michała Piwowarczyka, dyrektora Departamentu Partnerstwa Publiczno-Prywatnego o omówienie tego tematu. Panie dyrektorze, wszyscy czekają na te pieniądze. Wszyscy chcemy wiedzieć, jak po nie sięgać. Sprawa jest świeża, bo rozporządzenia dotyczące tego instrumentu dopiero się pojawiają, ale myślę, że pan nam dzisiaj to wszystko przedstawi bardzo syntetycznie i elegancko. Dziękuję. Oddaję panu głos. Proszę bardzo.

Dyrektor Departamentu Partnerstwa Publiczno-Prywatnego Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej Michał Piwowarczyk:

Dziękuję bardzo panu przewodniczącemu. Witam wszystkich państwa. Tak jak zostałem zapowiedziany, nazywam się Michał Piwowarczyk, reprezentuję MFiPR. W resorcie zajmujemy się głównie obszarem i tematami związanymi z projektami tak zwanego partnerstwa publiczno-prywatnego, ale także tematami związanymi z programem unijnym, który nosi nazwę InvestEU.

Zanim przejdę do bardziej szczegółowego omówienia tego, w jaki sposób Mechanizm Sprawiedliwej Transformacji został w tym programie uwzględniony, pozwolę sobie powiedzieć kilka słów o tym, czym w ogóle ten program InvestEU jest, jak działa, jaka towarzyszy mu logika, na czym polega ten system, żebyśmy wszyscy mieli lepszą orientację, o jakiego typu wsparciu możemy tutaj mówić.

Będę się oczywiście odwoływał do materiału informacyjnego, który przekazaliśmy do państwa pod koniec ubiegłego tygodnia. Tak jak zostało tu już na początku powiedziane przez pana przewodniczącego, program InvestEU to jest szerszy program, który w swoim, nazwijmy to, obrębie zawiera pewne podejście, które jest nazwane w ramach systemu sprawiedliwej transformacji drugim filarem. Pierwszy filar to fundusz na rzecz sprawiedliwej transformacji. Wiem, że w tym roku był już omawiany przez przedstawicieli naszego resortu. Trzeci filar to jest właśnie instrument pożyczkowy, który będzie omawiany dopiero przez przedstawicieli Ministerstwa Klimatu. Natomiast drugi filar to właśnie pewne elementy programu InvestEU, czy pewna oferta tego programu dla regionów, które zostaną objęte Mechanizmem Sprawiedliwej Transformacji.

Jeśli chodzi o ogólną formułę – i tu zaczynam najpierw mówić o programie InvestEU jako takim, żebyśmy mieli wszyscy, tak jak powiedziałem, świadomość tego, czym jest ten program. Program InvestEU to, mówiąc w sposób bardzo ogólny, pewna inicjatywa finansowa, chociaż nie tylko finansowa, której celem jest zapewnienie finansowania dla inwestycji zarówno publicznych, jak i prywatnych. Nie jest to zapewnienie finansowania na zasadzie bezpośredniego finansowania, jakie znamy na przykład w ramach polityki spójności, krótko mówiąc, polityki funduszowej, dotacyjnej czy zwrotnej, tylko jest to mechanizm o charakterze gwarancji, której celem jest zapewnienie, żeby odpowiednie instytucje finansowe, które właśnie prowadzą działalność finansowania projektów inwe-

stycyjnych, mogły w oparciu o tę gwarancję po prostu oferować korzystne finansowanie dla różnego typu projektów inwestycyjnych.

Można powiedzieć, że program InvestEU jest następcą tak zwanego planu inwestycyjnego dla Europy, a konkretnie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych. Tam też się pojawiło to pojęcie fundusz, często właśnie rozumiane jako pewnego rodzaju alokacja finansowa, która ma finansować projekty, podczas kiedy Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych był dokładnie taką samą, można powiedzieć, ofertą albo, krótko mówiąc, mechanizmem gwarancyjnym, który dopiero zastosowany względem instytucji finansowych jakby powodował, że one uzyskiwały lepszą pozycję do finansowania określonych inwestycji i mogły po prostu swój kapitał – bankowy, finansowy – alokować i w ten sposób wspierać projekty.

Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych działał w latach 2015–2020. Skończył się pod koniec ubiegłego roku. My, jako kraj, ogólnie na poziomie unijnym uzyskaliśmy całkiem niezłe wyniki. Można powiedzieć, że wyprzedziły nas tylko największe gospodarki unijne, które jakby swoim wolumenem uzasadniają to, że mają większe potrzeby inwestycyjne. W związku z tym postrzegamy również program InvestEU jako pewnego rodzaju szanse dla polskich przedsiębiorstw, dla polskich podmiotów zarówno publicznych, jak i prywatnych, krótko mówiąc, promotorów projektów, którzy będą poszukiwani w finansowaniu.

Ten program jest zarządzany przez Komisję Europejską. To nie jest program na zasadzie tak zwanego zarządzania współdzielonego czy zarządzania krajowego. Tutaj głównym organem jest Komisja Europejska, która w praktyce tak czy siak będzie musiała to wdrażać w porozumieniu z innymi podmiotami, ulokowanymi na terenie danego kraju, o czym powiem troszeczkę bardziej szczegółowo.

Idea jest generalnie taka, że ta gwarancja finansowa, która zostaje, jako pewnego rodzaju zabezpieczenie finasowania projektów, zawiązana na poziomie unijnym, ma wspierać finansowanie tych projektów, które co do zasady w normalnych warunkach finansowych nie mogłyby zostać zrealizowane, dlatego że nie spełniają określonych wymogów, w szczególności związanych z występowaniem ryzyka inwestycyjnego. Pomysł czy idea, która stanowi fundament tego instrumentu, jest generalnie taka, by finansowanie, które będzie oferowane w oparciu o tę gwarancję InvestEU, nie wypychało finansowania, które jest dostępne na zasadach rynkowych, na zasadach normalnych, tylko żeby ratowało, oczywiście w cudzysłowie ratowało, by przychodziło w sukurs tym projektom, które z uwagi na pewien wysoki profil ryzyka mają trudności ze znalezieniem finansowania takiego, nazwijmy to, w normalnych warunkach rynkowych. W związku z tym instytucja finansowa, która będzie miała wsparcie gwarancyjne ze strony UE, mając to wsparcie, mając pewne zabezpieczenie, będzie miała skłonność do tego, by te środki finansowe w ramach swojej działalności przeznaczyć na inwestycję, która bez tej gwarancji po prostu takich pieniędzy mogłaby nie uzyskać. Więc to jest pierwsza rzecz, którą chciałem wyjaśnić, mówiąc o tym, czym jest ten fundusz. Po prostu, nie jest to alokacja, która jest jakby zaalokowana w budżecie do wydania na poszczególne projekty w formie dotacji czy, powiedzmy, finansowania zwrotnego pożyczkowego, tylko jest to mechanizm gwarancyjny, który oferowany jest instytucjom finansowym. Dopiero te instytucje w oparciu o ten mechanizm gwarancyjny będą prowadzić finansowanie projektów, zarówno publicznych, jak i prywatnych. Tutaj nie ma jakichś ograniczeń w kategoriach rodzaju inwestycji z tego punktu widzenia. Dopiero te środki trafią do interesariuszy, do promotorów, do końcowych beneficjentów. Oczywiście, i to też chciałem podkreślić, mówimy tutaj o środkach, które będą środkami o charakterze zwrotnym. Nie będą to dotacje, nie będą to środki tego typu jak znamy z polityki spójności. Tak jak powiedziałem wcześniej, jest to kontynuacja Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, który również zapewnia finansowanie projektom o charakterze zwrotnym. Muszą to być mimo wszystko projekty, które mogą mieć z jednej strony podwyższony profil ryzyka i w związku z tym konieczne jest dodatkowe zabezpieczenie ryzyka w takim projekcie, ale jednocześnie są to projekty na tyle żywotne finansowo czy witalne finansowo, że jest perspektywa odzyskania tych środków i w związku z tym mogą to finansowanie uzyskać.

Tak jak pan przewodniczący wspomniał na początku, proces legislacyjny dotyczący tego programu w zasadzie już się zakończył. 9 marca miało miejsce głosowanie w Parlamencie Europejskim, natomiast w połowie marca ten dokument, ten program jako rozporządzenie został przyjęty przez Radę UE. W zasadzie teraz czekamy na publikację tego dokumentu. Wejdzie on w życie z mocą wsteczną od 1 stycznia tego roku.

Jeśli chodzi o strukturę tego programu, czyli jak on jest zbudowany, z jakich elementów się składa. Można powiedzieć, że są takie cztery tak zwane filary. Taką nomenklaturą posługuje się to rozporządzenie. Pierwszy filar, który my odczytujemy, i myślę, że nie tylko my, jako kluczowy, to jest właśnie ten mechanizm gwarancyjny, który potocznie jest nazywany funduszem InvestEU. To znaczy, nawet nie potocznie, ale formalnie. Ale mówię w tym sensie, że jest to mechanizm gwarancyjny, o którym najwięcej powiedziałem na wstępie. Ale to nie wszystko, bo też zastrzegłem, że nie jest to tylko mechanizm finansowania projektów, to jest również mechanizm wsparcia projektów, wsparcia eksperckiego oraz pewnych działań promocyjnych, które Komisja w planie inwestycyjnym dla Europy będzie teraz kontynuowała. Dlatego kolejnymi filarami tego instrumentu czy tego programu jest tak zwane centrum doradztwa InvestEU. Innymi słowy, to pewna alokacja finansowa, którą Komisja Europejska zamierza przeznaczyć na wsparcie eksperckie dla promotorów projektów. Czyli krótko mówiąc, podmiotów, które noszą się z zamiarem przygotowania projektu albo przygotowują już te projekty, szukają pewnych informacji, szukają pewnego rodzaju wsparcia eksperckiego, żeby te projekty lepiej przygotować. Tutaj pewnego rodzaju podejście czy wyjście naprzeciw ze strony Komisji Europejskiej, powołanie takiego centrum w ramach tego programu ma zapewnić takie okienko doradcze dla tych podmiotów, żeby w ramach swoich poszukiwań mogły trafić bezpośrednio do ekspertów. Z jednej strony to eksperci to Europejskiego Banku Inwestycyjnego, ale z drugiej strony mogą to być również eksperci pracujący, można powiedzieć, na rynkach lokalnych w poszczególnych krajach, w tym w Polsce, dlatego że Komisja Europejska to wsparcie czy doradztwo będzie zapewniała poprzez umowy, które zawrze zarówno na poziomie centralnym, unijnym, z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, ale może także zawierać z lokalnymi podmiotami, które znają właśnie lokalne uwarunkowania czy rynek krajowy, żeby to doradztwo było bardziej skrojone na miarę lokalnych uwarunkowań.

Trzecim filarem, który też ma charakter, nazwijmy to, wspierający, ma wspierać przygotowanie inwestycji, to jest portal inwestycyjny. To jest, można powiedzieć, narzędzie, które również już obecnie działa, bo zostało powołane jako takie w ramach planu inwestycyjnego dla Europy. To nic innego jak po prostu pewna platforma internetowa, portal, na którym promotorzy projektów publikują informacje o swoich zamiarach inwestycyjnych. Jest to narzędzie czy jest to po prostu platforma, która jest chętnie odwiedzana przez projektodawców, przez wykonawców, przez instytucje finansowe. Dzięki temu z pewnym wyprzedzeniem rynek wie o określonych zamiarach inwestycyjnych. Może się do tego lepiej przygotować. I generalnie rynek tego typu narzędzia inwestorów w szczególności sobie chwali, bo to daje pewnego rodzaju obraz perspektywy, która może w jakimś momencie nastąpić. Jest to narzędzie, które działa, jak powiedziałem, już obecnie w ramach programu inwestycyjnego dla Europy, ale też pozytywne doświadczenia zastosowania tego narzędzia z innych rynków, nazwijmy to, krajowych z poprzednich lat, już pokazały Komisji Europejskiej, że warto na coś takiego postawić, w związku z tym zostało to powołane.

Czwarty filar, który się nazywa „Działania łączone”, jest to taki, bym powiedział, specyficzny element tego planu, który przewiduje możliwość, nazwijmy to, łączenia działań otwartych czy finansowania projektów w oparciu o tę gwarancję, która oferowana jest w ramach filaru pierwszego, czyli gwarancję InvestEU, z innymi programami finansowanymi z budżetu unijnego, co też będzie miało zarówno zwrotne, jak i bezzwrotne formy, dlatego że określone programy będą w formie bezzwrotnej. W tym momencie powstaje możliwość łączenia środków czy tych instrumentów, tak bym powiedział.

Podsumowując, wydaje się, że najistotniejsza z punktu widzenia interesariuszy rynku jest gwarancja, czyli ten filar pierwszy, o którym zacząłem mówić na samym początku. To co myśmy też tu w materiale w punktach wyszczególnili, co warto powtó-

rzyć, co w jakiś sposób charakteryzuje, myślę, że w kluczowy sposób charakteryzuje ten mechanizm gwarancyjny. Po pierwsze właśnie, że jest gwarancja, a nie alokacja finansowa o charakterze bezzwrotnym czy zwrotnym, po prostu mechanizm gwarancyjny oferowany dla instytucji finansowych czy dla pośredników finansowych, działający na zasadzie oferowania finansowania zwrotnego. To finansowanie zwrotne może mieć różne formy. To będą nie tylko proste pożyczki czy kredyty. Mogą być również dalsze gwarancje oferowane przez te instytucje innym instytucjom czy pośrednikom finansowym. To mogą być różne formy zabezpieczenia tak zwanych produktów bankowych, które są oferowane w standardowej działalności bankowej typu na przykład leasing, w szczególności w obszarze związanym z działalnością małych i średnich przedsiębiorstw. Ale ta gwarancja może też służyć do zabezpieczenia wejść kapitałowych do określonych przedsiębiorstw, przedsięwzięć, zakładania platform inwestycyjnych, kiedy, krótko mówiąc, ryzyko inwestowania jest dzielone między kilka podmiotów finansowych, które jakby zawierają wspólną platformę, której celem jest inwestowanie w wyszukiwanie projektów i alokowanie w tym środków. Więc jakby formuła tego finansowania zwrotnego jest, powiedziałbym, dosyć szeroka.

Już powiedziałem, ale warto to podkreślić, że gwarancja nie powinna prowadzić do wypychania z projektów finansowania, które byłoby możliwe do zdobycia w typowych warunkach. Czyli, krótko mówiąc, projekty, które nie odznaczają się pewnym podwyższonym profilem ryzyka, które w normalny sposób mogą skorzystać z finansowania oferowanego przez rynki finansowe, powinny z niego korzystać (…) i będą kierowane do InvestEU (…) tego typu finansowanie oferowane, bo celem gwarancji nie jest, żeby zastępować to, co już na rynku działa czy to, co oferuje rynek.

Warto tutaj też podkreślić czy powiedzieć, że generalnie ta gwarancja unijna, o której jeszcze za chwilę powiem, jeśli chodzi o kwoty, jest zarządzana przez Komisję Europejską. ale już na poziomie rozporządzenia dotyczącego wdrożenia programu InvestEU zdecydowano, że gwarancja zostanie podzielona, można powiedzieć, na dwie zasadnicze części. 75% tej gwarancji to będzie gwarancja, którą będzie dystrybuowała grupa Europejskiego Banku Inwestycyjnego, czyli tak naprawdę mówimy tutaj o EBI i Europejskim Funduszu Inwestycyjnym, czyli tej odnodze, powiedzmy, czy części grupy EBI, która jest bardziej sprofilowana na wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw. To jest 75% tej gwarancji. Natomiast 25% gwarancji będzie wykorzystane przez tak zwanych partnerów wykonawczych, czyli, w domyśle rzecz ujmując, tak zwane krajowe banki rozwojowe, czyli banki działające lokalnie w poszczególnych krajach. W naszym przypadku to jest dosyć oczywiste, że chodzi o Bank Gospodarstwa Krajowego. Nie wszędzie w ramach UE tego typu instytucje funkcjonują na poziomie krajowym. Wtedy państwo może ewentualnie wskazać innego partnera. Może to być nawet instytucja typu komercyjnego – po prostu instytucja finansowa, a żeby stać się takim partnerem wykonawczym, to musi przejść, zresztą podobnie jak krajowy bank rozwojowy, czyli nasz BGK, tak zwaną ocenę filarową, czyli taki audyt przeprowadzony przez audytorów finansowych z punktu widzenia spełniania określonych wymogów do pełnienia funkcji tego typu instytucji. W przypadku Banku Gospodarstwa Krajowego proces przejścia oceny filarowej już się zakończył. Pozytywnie, co powoduje, że może podjąć negocjacje z Komisją Europejską w celu ustalenia warunków wykorzystania części z tych 25% gwarancji, która będzie dostępna w ramach mechanizmu gwarancyjnego, jakim jest program InvestEU.

To co warto tu również podkreślić, a właściwie trzeba podkreślić, to to, że ponieważ to jest mechanizm gwarancyjny, a nie alokacja finansowa, ponieważ jest to adresowane do instytucji finansowych, które dopiero na tej podstawie będą podejmowały działalność finansową, tutaj nie występuje coś takiego jak w polityce spójności, czyli koperty narodowe czy koperty geograficzne. Nie ma podziału tej gwarancji, która jest na poziomie unijnym ustalona w sposób, że na przykład 2% przysługuje jednemu krajowi, 3% innemu, 4% jeszcze komuś itd. Tutaj działa, można powiedzieć, mechanizm konkurencji, dokładnie tak jak w ramach Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych. I ten mechanizm, który będzie jakby selekcjonował jakość projektów, będzie decydował o tym, kto z gwarancji skorzysta, na jakich zasadach, jak bardzo ta gwarancja przyczyni się do wzrostu inwestycji w danym regionie czy w danym kraju.

To co jest oczywiście też istotne, to że na poziomie unijnym, na poziomie rozporządzenia InvestEU przewidziano, że 30% tej gwarancji musi być alokowane na projekty, które będą się przyczyniały do realizacji unijnych celów klimatycznych, czyli związanych z uzyskaniem neutralności klimatycznej przez UE.

Mówiłem już wcześniej o tym, że dzięki gwarancji mogą być finansowane projekty zarówno publiczne, jak i prywatne. Co prawda, w takim, bym powiedział, ogólnym obiegu informacyjnym często traktuje się InvestEU jako mechanizm, który ma rzeczywiście zapewnić finansowanie i mobilizację prywatnego kapitału, bo to jest w jakiś sposób też związane z cechą projektu, że mają to być projekty zwrotne, mają to być projekty, które jednak mimo tego ryzyka we wsparciu będą generowały określone zwroty, które pozwolą na zwrot kapitału finansującego, który dostarczy dana instytucja. Natomiast to jest pewnego rodzaju uproszczenie. W praktyce mechanizm ten może finansować także inwestycje publiczne. Patrząc na te przykłady, które u nas wystąpiły na mocy Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych, poza prywatnymi, komercyjnymi inwestycjami, które u nas zostały zrealizowane czy zmobilizowane przy poprzedniej edycji tego programu, były także klasyczne inwestycje publiczne, można powiedzieć, zarówno w sektorze ochrony zdrowia, jak i w sektorze transportu, na poziomie samorządowym, co pokazało, że z tego instrumentu mogą jak najbardziej korzystać inwestorzy dla tego typu projektów.

Co jest istotne i co jest ważne, i o czym warto jeszcze wspomnieć, ten mechanizm z mocy prawa będzie stanowił zasady pomocy publicznej. To ma swoje znaczenie. Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że kwestia pomocy publicznej, to jeden z istotnych obszarów zainteresowania organów unijnych i nawet w przypadku wielu programów czy instrumentów, gdzie ta pomoc unijna występuje. Wątek pomocy publicznej jest jakby obowiązkową kwestią do zbadania i potwierdzenia, że wsparcie danego podmiotu X czy Y nie zachwieje kwestii związanych ze stabilizacją rynku wewnętrznego, nie zachwieje konkurencyjności itd. Tutaj mamy do czynienia z generalnym wyłączeniem, które w jakiś sposób tworzy ulgę, powiedzmy, projektom, bo to oznacza, że nie będą musiały przechodzić określonej procedury, która czasami jest procedurą i długotrwałą, i dosyć skomplikowaną, w związku z tym tworzy dodatkowy koszt czasu czy koszt.

Jak w szczegółach wygląda ta gwarancja, jak to wygląda od strony kwotowej? Państwo znajdą tę informację na przełomie drugiej i trzeciej strony tego materiału. Pozwoliliśmy sobie zamieścić tam taki schemat. Wartość ogólna tej gwarancji z budżetu unijnego to jest 26 mld euro. Do tej gwarancji należy doliczyć wkład, który zostanie wniesiony przez Europejski Bank Inwestycyjny w kwocie niespełna 5 mld euro, i założenie, że pośrednicy, którzy zejdą, tak jak mówiłem, na te 25% gwarancji, które będą mieli do wykorzystania, również wniosą wkład, bo to działa w taki sposób, że uczestnicy tego mechanizmu gwarancyjnego po to, żeby on powstał, żeby mógł funkcjonować, muszą po prostu zabezpieczyć pewne wkłady po swojej stronie, tworząc właśnie w ten sposób rezerwę gwarancyjną, można powiedzieć, na ewentualne straty, które mogą się pojawić w przypadku, kiedy ten program będzie już wdrażany. Łączna kwota czy łączna wartość tej całej gwarancji to jest około 32,5 mld euro i ta gwarancja, tak jak powiedziałem, będzie teraz w jakiś sposób wciąż wykorzystywana przez poszczególnych pośredników czy partnerów wykonawczych. Na bazie tej gwarancji instytucje dalej będą prowadziły swoją działalność inwestycyjną, działalność pożyczkodawczą, udzielania kredytów, finansowania swojej działalności jako instytucje finansowe. Założenie jest generalnie takie, że 32 mld euro – ta kwota gwarancji – powinno doprowadzić do sfinansowania inwestycji o łącznej wartości, państwo znajdziecie w rozporządzeniu, 370 mld euro. Myśmy w materiale powiedzieli około 400 mld euro. To jest wartość inwestycji, która ma być wygenerowana w całej UE dzięki istnieniu tego mechanizmu gwarancyjnego. Czyli tutaj na tym poziomie przyjęto tak zwany mnożnik na poziomie 12 jednostek. Krótko mówiąc, powiedziałem, że przyjęliśmy około, bo to jest pewnego rodzaju wartość płynna. Tak naprawdę teraz rynek zdecyduje, czy to będzie 370, czy to będzie 390, czy to będzie powyżej 400 mld. To będzie też zależało, mówiąc wprost, od polityki sprzedażowej, ale także od polityki finansowej poszczególnych instytucji finansowych w całej UE na terenie naszego kraju, jakiego typu inwestycje, w jakim wolumenie, jak bardzo będą one

podejmowały właśnie to ryzyko, do jakiego stopnia będą stosowały dźwignię finansową w poszczególnych inwestycjach. Dlatego ten wskaźnik oczekiwanej wartości nakładu inwestycji należy traktować jako pewnego rodzaju wytyczną kierunkową.

Znowu, odnosząc się do wykładu czy doświadczeń naszych czy unijnych, z okresu wdrażania mechanizmu InvestEU, Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych, na początku przyjęto oczekiwany poziom inwestycji na poziomie 350 mld. Natomiast apetyt rynku spowodował, że w międzyczasie, w trakcie trwania tego mechanizmu kwota gwarancji została podniesiona i również kwota inwestycji wygenerowanych znacząco przekroczyła 500 mld euro. To pokazuje, że to jest pewne podejście kierunkowe, które będzie też w jakiś sposób kształtowane przez rynek tych podmiotów, które będą po prostu za wdrażaniem tej gwarancji.

W ramach mechanizmu gwarancyjnego, on nie jest sam w sobie takim jednorodnym tworem, te 32,5 mld to będzie gwarancja, która będzie wykorzystywana w ramach tak zwanych czterech segmentów. Taką terminologię stosuje rozporządzenie. Pod pojęciem segmentu, można powiedzieć, kryje się tak zwana szufladka czy szuflada, w której będą zbierane czy finansowane projekty, nazwijmy to, o (…) charakterze. Pierwszy segment to jest tak zwana zrównoważona infrastruktura. W obszarze zrównoważonej infrastruktury będą finansowane projekty z obszaru transportu, energetyki, łączności, digitalizacji, ochrony środowiska, bezpieczeństwa, klimatu. Czyli, można powiedzieć, takie infrastrukturalne inwestycje, a na segment zrównoważonej infrastruktury przeznaczono największą część tej gwarancji, niespełna 38%. Niespełna 10 mld euro tej gwarancji ma wspierać projekty w ramach tego segmentu.

Kolejny segment to jest segment pt. „Badania, innowacje i cyfryzacja”. To są projekty, bym powiedział, mniej infrastrukturalne, bardziej o charakterze naukowym, rozwojowym, bezpośrednio digitalizacja. Tutaj 6,6 mld euro z gwarancji przeznaczono, to jest jedna czwarta całego mechanizmu.

Trzeci obszar, bardzo istotny, to tak zwane małe i średnie przedsiębiorstwa, chociaż pod tym pojęciem trzeba rozumieć nie tylko MŚP, ale również tak zwane spółki średnie. To są spółki, które zatrudniają do 499 pracowników. One też są tu kwalifikowane jako potencjalni beneficjenci, więc będą mogły występować o finansowanie swojej działalności w oparciu o preferencyjne warunki do swoich projektów, oparte właśnie o tę gwarancję. Na tę działalność zaalokowano w ramach gwarancji 6,9 mld euro. Jest to trochę więcej niż jedna czwarta całego mechanizmu.

Obszar czwarty to są tak zwane inwestycje społeczne i umiejętności. Pod tym obszarem czy segmentem będą się kryły raczej projekty o charakterze mniejszego formatu, jeśli mówimy o kwotach pojedynczych inwestycji, natomiast będą one związane z obszarami związanymi z edukacją, z kształceniem, prowadzeniem szkoleń, infrastrukturą społeczną, opieką, także kwestiami dotyczącymi opieki zdrowotnej, opieki długoterminowej. Jest to więc obszar tak zwany działalności związanej mniej z infrastrukturą, bardziej z kwestiami opiekuńczo-zdrowotnymi. Na ten segment zalogowano 10,6% gwarancji ze strony mechanizmu gwarancyjnego.

W kolejnej części tego materiału, to jest koniec strony trzeciej, tak dla pewnego uszczegółowienia pozwoliliśmy sobie wprowadzić przykładowe czy wybrane inwestycje kwalifikujące się do wsparcia. To jest oczywiście pewnego rodzaju wybór, by unaocznić, zilustrować pewne rzeczy. W szczegółach ten wybór czy lista potencjalnych kwalifikujących się inwestycji w ramach tych czterech segmentów, w podziale też na poszczególne branże, będzie bardzo szczegółowo opisany w tak zwanych wytycznych inwestycyjnych, które są przygotowywane przez Komisję Europejską. One będą zawierały bardzo szczegółowe opisy przedsięwzięć projektów, które się będą kwalifikowały do finansowania razem z warunkami, jakie będą tutaj sformułowane. W związku z tym proszę to traktować jako pewnego rodzaju ilustrację uogólniającą. Szczegóły w tym zakresie będą w dokumencie, który prawdopodobnie w połowie kwietnia jako materiał ma być opublikowany przez Komisję Europejską.

Jeśli chodzi o strukturę wdrożeniową mechanizmu gwarancyjnego, jak to będzie wyglądało od strony instytucjonalnej, to tutaj, tak jak mówiłem na początku, jest to instrument, który jest zarządzany przez Komisję Europejską, więc my go zaliczamy

do tak zwanych instrumentów centralnie zarządzanych. Natomiast Komisja Europejska nie będzie, powiedzmy, swojej działalności prowadziła zupełnie samodzielnie, ponieważ program InvestEU powołał dodatkowe organy. Ja ich może nie będę tutaj szczegółowo wymieniał, bo myśmy wszystko w materiale przedstawili, jeśli chodzi o skład, zadania, natomiast powiedziałbym, że takim najważniejszym organem, jeśli chodzi o działalność wdrożeniową, jest rada kierownicza, która będzie się bezpośrednio zajmowała zarządzaniem tą gwarancją, ale na poziomie oczywiście strategicznym, dlatego że gwarancja jako mechanizm dzisiaj jest w dyspozycji Komisji Europejskiej. Komisja Europejska będzie zawierała z poszczególnymi partnerami wykonawczymi, w tym z Bankiem Gospodarstwa Krajowego, szczegółową umowę, w której będzie regulowała zasady wykorzystania tej gwarancji. Cały system jest tak skonstruowany, że jeśli chodzi o zarządzanie gwarancją w ramach tej części, którą dany partner wykonawczy będzie zarządzał, to w zasadzie kompetencje do wyboru projektów, ich oceny, podejścia do tych projektów, oferowania finansowania, zostają przeniesione na partnera wykonawczego. Nie byłoby możliwe, żeby tego typu działalność prowadził ktoś z pozycji Komisji Europejskiej. Więc tutaj na poziomie rady kierowniczej mielibyśmy raczej zarządzanie strategiczne, natomiast takie zarządzanie realne, to znaczy zarządzanie, gdzie będą podejmowane decyzje o finansowaniu, gdzie będzie kształtowana oferta finansowania projektu, będą po prostu podejmowane przez partnera wykonawczego albo działającego w jego imieniu, bo może się też tak zdarzyć, że partner wykonawczy – na przykład dany bank rozwojowy – będzie sam podmiotem finansującym projekty, będzie oferował finansowanie na przykład dla jakichś dużych projektów, ale może też (…) w ramach kolejnych ulg gwarancyjnych scedować na innych pośredników finansowych, dzięki czemu oni uzyskają możliwość finansowania na tych warunkach, które gwarancja oferuje na jakieś inwestycje, które się będą ogólnie w profil tego programu wpisywały. Mówię o tym, dlatego że to w zasadzie na poziomie instytucji finansowych będą finansowane dane programy, będzie się rozgrywać szczegółowo zarządzanie jako decyzja o tym, jaki będzie poziom finansowania, jakie stopy, na jakich warunkach, jakie zasady itd. Będzie po prostu pewien moment, ten etap, gdzie jest oferta (…) przygotowywana.

Drugim istotnym organem jest tak zwana rada doradcza. Ona jest, powiedziałbym, nawet nie w kategoriach bieżącego zarządzania, tylko bardziej takiego nadzoru nad działalnością tego programu, który w jakiś sposób ma wspierać nadzorczo Komisję Europejską. Ona jest między innymi złożona z przedstawicieli (…). Myśmy wskazali, że przedstawiciel naszego ministerstwa został już zgłoszony do tego właśnie organu, bo właśnie w marcu Komisja prowadziła rekrutację do rady doradczej ze strony państw członkowskich. Chyba już wszystkie państwa desygnowały swoich przedstawicieli. Według informacji, jakie dostaliśmy, chyba pod koniec kwietnia ma się odbyć pierwsze spotkanie tej rady doradczej. Na tym etapie jeszcze nie znamy agendy, nie wiemy dokładnie, jakie Komisja zaproponuje tematy do omówienia. Natomiast to ciało zostanie chyba powołane do tego naszego roboczego rozeznania i kontaktu z Komisją jako jedno z pierwszych.

Trzecim ciałem, które jest też bardzo istotne w całym programie, to jest tak zwany Komitet Inwestycyjny. On już, można powiedzieć, w tej roli, jaką ma pełnić, działał również w ramach Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych. To jest ciało o charakterze tak zwanych niezależnych ekspertów, którego celem jest potwierdzenie, że umowy, które zawierała Komisja Europejska z partnerami wykonawczymi, które będą przewidywały właśnie warunki udzielenia gwarancji, zasady, na jakich ma być ta gwarancja kierowana, żeby wspierać finansowanie projektów, wpisują się we wszystkie reguły, które wynikają z programu InvestEU. Czyli, że są to inwestycje o podwyższonym profilu ryzyka, że występuje dodatkowo, że nie ma (…) finansowania, że spełnione są wszystkie warunki, o których mówi rozporządzenie w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków związanych z celami klimatycznymi, ze zrównoważonym rozwojem. To jest to, co stanowi treść programu InvestEU i tutaj Komitet Inwestycyjny działający w ramach czterech formacji, bo każdy z tych segmentów, można powiedzieć, branżowych, które wymieniłem wcześniej, będzie miał swój odpowiednik komitetu, będzie stanowił taki poziom zatwierdzania potwierdzający, że dana umowa wykonawcza czy dany projekt, który ma być finansowany, wpisuje się w cele InvestEU. Będzie to zatwierdzane.

Ten mechanizm jest znany. On funkcjonował w ramach Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych. To jest organ, który będzie powołany i złożony z ekspertów niezależnych, ludzi, którzy powinni mieć kompetencje związane z finansowaniem właśnie projektów prywatnych, publicznych na różnych rynkach. Ten organ będzie powołany prawdopodobnie w połowie tego roku według informacji, które dostaliśmy.

Teraz, przechodząc do sedna po tym takim przydługim wprowadzeniu, ale musiałem go dokonać, żeby państwo mieli dobre rozeznanie, czym program InvestEU jest sam w sobie, czym się charakteryzuje, jak ma działać. Jak wygląda podejście, jeśli chodzi o tak zwany drugi filar? (…) jak i na poziomie już bezpośrednio przepisów, że Mechanizm Sprawiedliwej Transformacji, tak zwany (…) tego mechanizmu w ramach programu InvestEU ma być po prostu zapewniony we wszystkich czterech segmentach tego programu. Co to oznacza? To oznacza, że…

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Przepraszam bardzo. Prosimy osoby spoza o wyłączenie mikrofonów. Nie słychać pana dyrektora. Dziękuję.

Dyrektor departamentu MFiPR Michał Piwowarczyk:

Właśnie nie wiedziałem, czy nie doszło do zakłóceń. Wracając do tematu, na poziomie programu InvestEU nie stworzono osobnej szuflady czy osobnego segmentu inwestycyjnego, który jest dedykowany Mechanizmowi Sprawiedliwej Transformacji. Znając znaczenie Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji, stwierdzono, że on ma przekrojowo działać we wszystkich segmentach i w ten sposób ma umożliwić finansowanie wszystkich typów projektów, jakie będą finansowane w ramach programu InvestEU, również na tych obszarach, które będą objęte tak zwanymi Terytorialnymi Planami Sprawiedliwej Transformacji. Ale to by było za mało, gdyby to się tylko ograniczało, bo można by powiedzieć, że nie uzyskujemy w ten sposób żadnej wartości dodanej. Program InvestEU tak czy siak będzie działał w całej UE, w związku z tym obejmuje z racji swojego działania również te obszary, które objęte są Mechanizmem Sprawiedliwej Transformacji. Po to, żeby w jakiś sposób uwzględnić znaczenie tych mechanizmów, w projekcie wytycznych inwestycyjnych, które, tak jak powiedziałem wcześniej, są przez Komisję Europejską przygotowywane i mają być opublikowane w kwietniu, wprowadzono specjalny rozdział, który wskazuje, że jeśli chodzi o inwestycje, które będą realizowane na obszarach objętych Terytorialnymi Planami Sprawiedliwej Transformacji, albo w odniesieniu do projektów, które na tych obszarach nie będą realizowane, ale da się wykazać, że wpływają na cele, które są określone w Mechanizmie Sprawiedliwej Transformacji, przyczyniają się w ten sposób do realizacji (…), są realizowane na innych obszarach czy w sąsiednich regionach, ale na przykład dotyczą inwestycji transportowych, to w odniesieniu do tych terenów ta gwarancja, która będzie oferowana instytucjom finansowym, ma być oferowana na cenowo korzystniejszych warunkach.

Na czym ta korzystniejsza cena ma konkretnie polegać? Są takie trzy punkty, które wyszczególniono w projekcie wytycznych inwestycyjnych. Po pierwsze, Komisja, uznając sytuację związaną z pewnymi niedoskonałościami, które mogą być związane z tymi inwestycjami, przyjęła, że na terenach objętych Mechanizmem Sprawiedliwej Transformacji można oferować partnerom wykonawczym i instytucjom finansowym lepsze niż standardowe podziały ryzyka w ramach umowy obejmującej mechanizm gwarancyjny. Czyli, krótko mówiąc, przyjąć na przykład, że gwarancja, która będzie oferowana dla instytucji finansowej finansującej projekty na takich terytoriach, będzie obejmowała większą (…) ryzyka, większe kwoty, krótko mówiąc, niż w przypadku, gdyby było to realizowane na terenie nieobjętym takim Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji.

Druga kwestia to jest niższy koszt tej gwarancji. Tutaj, o tym nie powiedziałem, ale też trzeba mieć świadomość, że ten mechanizm transformacyjny nie jest mechanizmem (…). Instytucja finansowa czy partner wykonawczy, który zgłasza się do Komisji Europejskiej, po to żeby skorzystać z tego instrumentu, będzie musiał za możliwość wykorzystania tego instrumentu (…), ale z drugiej strony korzystanie z tej gwarancji nie jest darmowe. W związku z tym dla (…), które są objęte Mechanizmem Sprawiedliwej Transformacji, koszty tej gwarancji mają być obniżone w stosunku do (…) dostosowanym (…).

No i trzeci element tego (…)

Głos z sali (zdalny):

Przepraszam, czy można wyciszyć wszystkie mikrofony poza mikrofonem pana dyrektora? Naprawdę bardzo trudno tego słuchać.

Dyrektor departamentu MFiPR Michał Piwowarczyk:

Trzeci element to jest możliwość pokrycia kosztów administracyjnych, czyli, krótko mówiąc, ze środków unijnych pewne kwoty będą mogły być zaalokowane po to, żeby pokryć po stronie partnera wykonawczego czy instytucji finansowej, działającej na terenie takiego obszaru, pewne koszty okołotransakcyjne, które po prostu się pojawiają czy występują. Więc tak wygląda, można powiedzieć, podejście tego programu do Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji, jeśli chodzi o drugi filar mechanizmu.

Tak jak powiedziałem wcześniej, podsumowując już troszeczkę, nie mamy tutaj do czynienia z kopertami narodowymi, nie mamy tutaj do czynienia z finansowaniem bezzwrotnym, czyli (…). Mechanizm programu InvestEU to jest mechanizm gwarancyjny, który jest przeznaczony, podobnie jak jego poprzednik – Europejski Fundusz Inwestycji Strategicznych – dla instytucji finansowych. Dopiero w oparciu o ten mechanizm będą podejmowały działalność inwestycyjną, polegającą po prostu na udzielaniu finansowania dla inwestycji o bardzo szerokiej skali, jeśli chodzi i o branże, i o (…) tych inwestycji. To, co ja państwu powiedziałem i co myśmy tu w materiale przedstawili, to jest pewnego rodzaju ilustracja. Są to pewnego rodzaju ogólne informacje, które mają na celu unaocznić, natomiast zakres wsparcia tego programu jest bardzo szeroki. Bo, tak jak państwo widzicie te segmenty, one w zasadzie od twardej infrastruktury, ten segment pierwszy, po projekty zarówno o mniejszej skali, związanej z opieką zdrowotną czy opieką społeczną, i także bezpośrednio wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw, gdzie formy finansowania będą rzeczywiście różnorodne, bo, tak jak mówiłem, nie będą tylko pożyczki czy kredyty na inwestycje, to mogą być również kredyty obrotowe, ale to mogą być też różne formy wsparcia czy (…) kapitałowych, (…) ryzyka na poziomie zakładania przedsiębiorstwa i później jego funkcjonowania, tak żeby można było te projekty ryzykowne wesprzeć i pomóc im po prostu w takich warunkach, w których funkcjonujemy obecnie.

O czym nie powiedziałem, a co warto wiedzieć? O ile program InvestEU ma bardzo szeroki zasięg, jeżeli chodzi o poszczególne branże, to ta gwarancja i finansowanie nie mogą być przeznaczone na refinansowanie finansowania już zaciągniętego w jakimś (…) finansowym. Więc to jest wykluczenie, które ma powodować, że gwarancja będzie wspierała projekty od nowa, projekty, które są dopiero przygotowywane czy dopiero wchodzą, szukają finansowania, mają określony wysoki poziom ryzyka, mają trudności ze znalezieniem tego finansowania. Dzięki temu ta gwarancja w jakiś sposób zapewni im finansowanie na poziomie instytucji finansowych.

Druga rzecz, którą chciałem powiedzieć. Jest pewna grupa inwestycji wykluczonych z tego finansowania. To są, tak samo jak w przypadku programu InvestEU, inwestycje, które co do zasady nie spełniają celów, nazwijmy to, nawet nie tyle unijnych, co w ogóle publicznych jako takich, w związku z tym nie są one preferowane. Mówię tu o inwestycjach związanych z prowadzeniem jakichś nie do końca uznanych badań biologicznych czy kwestie związane z hazardem, czy produkcją broni, która w ogóle nie jest objęta określonymi regulacjami, także innego typu inwestycje, które w jakiś sposób związane są z ochroną klimatu, są tu wykluczone. Jednocześnie pojawiają się pewnego rodzaju wyjątki, które powodują, że w określonych sytuacjach dane inwestycje, nawet te, które generalnie mogłyby nie być finansowane, co do zasady mogą tutaj korzystać z tego wsparcia.

Te wszystkie szczegóły, tak jak powiedziałem, będą dostępne, gdy Komisja opublikuje wytyczne inwestycyjne. Tam znajduje się bardzo szczegółowy rozkład tych branż. To co w międzyczasie państwu tutaj referuję – ten materiał – dostałem informację, iż zdaje się, że w piątek już nie projekt, tylko rozporządzenie zostało opublikowane na publikatorze unijnym, w związku z tym można powiedzieć, że ten proces legislacyjny już się zakończył. Wszystkie szczegóły teraz są opisane w załącznikach do rozporządzenia, w związku z tym w razie potrzeby pozyskania bardziej szczegółowych informacji

o tym, co na podstawie tej gwarancji może być finansowane, w tym momencie odsyłam już do publicznie dostępnego rozporządzenia dotyczącego programu InvestEU.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję, panie dyrektorze. Serdecznie dziękuję za szczegółowość pana wypowiedzi. Nie przerywałem panu, bo myślę, że dzisiaj w naszym spotkaniu uczestniczy prawie 28 osób, więc jak na takie posiedzenie podkomisji to bardzo duża liczba osób. To świadczy o tym, że jest zainteresowanie tematem. W tej chwili chciałem otworzyć dyskusję, ale prosiłbym, żeby państwo nie przesadzali z ilością zadawanych pytań, bo tak jak pan dyrektor powiedział, wiele rzeczy jeszcze się pojawi. Komisja wróci do tego tematu w terminie późniejszym.

Panie dyrektorze, trochę nas pan zdziwił informacją, że to miał być filar i środki dla podmiotów prywatnych. Tutaj okazuje się, to zostaje skierowane również na publiczne. Pytanie, które przynajmniej mnie się nasunęło, o jakiej wielkości projektach mówimy. Czy to są małe i średnie, duże? Bo mówimy o małych i średnich przedsiębiorstwach, więc pewnie w tym zakresie one też się zmieszczą. Ale z ciekawości, gdyby pan mógł to wyraźnie zaznaczyć. I drugie moje pytanie, na jak długi okres te gwarancje będą udzielane? Czy one będą obowiązywały tak jak Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, czy jest jakaś oś czasowa dłuższa co do mechanizmu drugiego.

Witam również serdecznie pana europosła Patryka Jakiego, który prosił również o głos, by zadać pytanie. W międzyczasie, zanim otrzymamy jakieś zgłoszenia, poproszę pana o zadanie pytania. Może po tych dwóch pytaniach blokowo pan dyrektor by nam odpowiedział. Dziękuję.

Poseł do Parlamentu Europejskiego Patryk Jaki:

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Wysoka Komisjo, panie dyrektorze, mnie najbardziej interesuje wykaz inwestycji wykluczonych, bo przykłady dotyczące broni czy hazardu – fajne, tylko my jednak ciągle mówimy o mechanizmie, który wiąże się, jak sama nazwa wskazuje, z filarem Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Sprawiedliwa Transformacja, jak sama nazwa wskazuje, powinna być właśnie skoncentrowana na transformacji energetycznej, czyli jeżeli my odchodzimy od węgla, to te pieniądze powinny jednak być, zresztą tak jak pan dyrektor wypisał w materiale przykładowych inwestycji, przekazane na inne źródła, które zapewnią Polsce zdolności energetyczne. Skoro rezygnujemy z jednego stabilnego źródła energii, to znaczy z węgla, to pozostają dwa inne stabilne – atom albo gaz. W związku z powyższym rozumiem, że te wszystkie inwestycje mogą być tylko i wyłącznie realizowane w oparciu o taksonomię, czyli tak zwaną zieloną listę, którą wytworzyły Komisja Europejska i Parlament Europejski.

Problem polega na tym, jak rozumiem, że do tej pory nie było rozstrzygnięte. Na tej liście nie było ani gazu, ani atomu. W związku z tym mamy zrezygnować z węgla, a nie mamy gwarancji, że będzie można finansować inwestycje związane z gazem i z atomem. Chciałem pana dyrektora zapytać, czy coś w tej sprawie się zmieniło, bo w pierwszym kwartale 2021 r. miały być podjęte decyzje i uważam, że to jest kluczowa informacja z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego Polski, czy te inwestycje, czy te wszystkie kredyty będą mogły finansować również stabilne źródła energii. Dziękuję uprzejmie, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję panu posłowi. Próbujemy znaleźć pana dyrektora. Panie dyrektorze, bardzo prosimy, aby pan się włączył. Przepraszam państwa, ale mamy jakieś problemy z połączeniem.

Naczelnik wydziału w departamencie MFiPR Krzysztof Mierkiewicz:

Dzień dobry państwu. Krzysztof Mierkiewicz, MFiPR. Jestem naczelnikiem wydziału w departamencie pana dyrektora Piwowarczyka. Właśnie otrzymałem telefon od niego, że ma jakieś problemy techniczne. Zdaje się, jak pan przewodniczący wspominał, że dyrektora rozłączyło. Mam więc prośbę, odnosząc się do pytania pana europosła, gdybyśmy mogli dosłownie chwilę zaczekać, czy dyrektorowi uda się połączyć. Poprosiłbym

o chwilę cierpliwości, a jeżeli mogę zasugerować, gdyby się nie udało połączyć w ciągu najbliższych sekund czy minuty, to ja postaram się odpowiedzieć.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję bardzo, panie naczelniku. Czekamy.

Proszę państwa, jeśli jeszcze ktoś chce się zgłosić do pytania, to bardzo proszę na czacie. Informacja dla państwa, że tych informacji, które pan dyrektor przedstawił, jest bardzo dużo. One są bardzo konkretne. Gdyby ktoś z państwa chciał skorzystać z materiałów informacyjnych, które zostały przygotowane na posiedzenie podkomisji, to bardzo proszę o zgłoszenie się do sekretariatu. Takowe informacje państwu roześlemy. Posłowie otrzymali oczywiście te informacje, ale gdyby ktoś jeszcze chciał, to zapraszamy tą drogą. Te informacje można otrzymać przez sekretariat podkomisji.

Widzę, że mamy jakiś problem z łączem z panem dyrektorem. Panie naczelniku, gdyby pan był uprzejmy odpowiedzieć na te pytania. Nie ukrywamy, że nasz czas też jest w jakiś sposób ograniczony. Mamy drugi ważny temat, właściwie główny, który miał być dzisiaj omówiony na naszym posiedzeniu. Dlatego proszę bardzo, panie naczelniku, jeśli pan może, to bardzo proszę.

Naczelnik wydziału w departamencie MFiPR Krzysztof Mierkiewicz:

Tak, oczywiście. Postaram się odpowiedzieć. Odnosząc się do pytania pana europosła Jakiego, chcę powiedzieć, że w poruszyliśmy tę kwestię w toku procesu legislacyjnego. Podnosiliśmy kwestię dotyczącą zarówno możliwości finansowania inwestycji dotyczących wykorzystania energii jądrowej, jak i kwestię tego dosyć wysokiego pułapu czy też progu, o którym wspominał pan dyrektor Piwowarczyk, przeznaczonego na inwestycje tak zwane przyjazne klimatowi czy też zielone inwestycje. Niestety, nie spotkało się to z akceptacją ze strony innych państw i, mówiąc kolokwialnie, ten postulat w toku negocjacji upadł. Stąd też to wskazanie w ramach katalogu inwestycji wykluczonych na wykluczenie inwestycji związanych z pozyskiwaniem energii czy z energią jądrową.

Natomiast chciałem zwrócić uwagę, że jeżeli chodzi o kwestie gazu czy inwestycje dotyczące pozyskiwania gazu, to tutaj wykorzystanie tego drugiego filaru InvestEU jest o tyle korzystne, że pod pewnymi warunkami wskazanymi w rozporządzeniu, takie inwestycje można wesprzeć w ramach programu InvestEU.

Widzę, że już dyrektor Piwowarczyk dołączył…

Dyrektor departamentu MFiPR Michał Piwowarczyk:

Dzień dobry. Przepraszam, ale niestety miałem jakieś problemy techniczne.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję, panie dyrektorze. Rozumiem, że ten temat, pytanie pana posła Jakiego, został wyczerpany.

Poseł do PE Patryk Jaki:

Dziękuję. Miałbym jeszcze tylko prośbę, żeby doprecyzować, bo, nie ukrywam, jestem zaskoczony tym, że nie będzie finansowania atomu, bo komunikaty wcześniej były inne. Natomiast jeżeli chodzi o gaz, chciałbym, żeby była jasność. Czy gaz może być finansowany, czy może będzie mógł być finansowany? Bo to jest zasadnicza różnica. Czy mamy wiedzę na ten temat? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Proszę bardzo, panie dyrektorze.

Dyrektor departamentu MFiPR Michał Piwowarczyk:

Jeśli chodzi o projekty gazowe, zgodnie z projektem wytycznych inwestycyjnych i przyjętego programu będą mogły być finansowane w określonych sytuacjach. W szczególności w sytuacji, kiedy inwestycja w to paliwo będzie stanowiła jedyną dostępną i optymalną alternatywę. Ja spróbuję jeszcze szybciutko do tego… Może Krzysztofie, też jesteś zalogowany, jak byś mógł zerknąć na te uwarunkowania, które zostały tam wpisane. Natomiast co do zasady mogę powiedzieć, że projekty gazowe, przy spełnieniu tego warunku będą mogły być finansowane.

Poseł do PE Patryk Jaki:

Tylko, przepraszam jeszcze, panie przewodniczący, co to znaczy, że nie będzie żadnej alternatywy? Bo wydaje się, że alternatywa zawsze będzie. To znaczy, jeżeli alternatywą ma być wiatrak albo, nie wiem, offshore, albo fotowoltaika, to taka alternatywa zawsze będzie. Czy chodzi o alternatywę w ogóle energetyczną, czy chodzi o alternatywę, jeżeli chodzi o źródła stałe?

Dyrektor departamentu MFiPR Michał Piwowarczyk:

Nie, nie. Chodzi jednak o alternatywę rozumianą jako też pewna opłacalność projektu. Bo nie do końca można powiedzieć, że zawsze każde źródło energii ma alternatywę, bo każde wytworzenie energii coś kosztuje. Później koszty tworzenia energii w jakiś sposób odzwierciedla nakład inwestycyjny. Ta energia później przez kogoś musi być kupowana. Ta cena musi być dostępna. Więc to nie jest tak do końca, że ogólnie można powiedzieć fizycznie tak, każde źródło energii można zastąpić, natomiast InvestEU jako program koncentruje się na tematach związanych z zapewnieniem możliwości finansowania i realizacji danej inwestycji od strony finansowej. W związku z tym może się okazać, że w niektórych przypadkach zastępowanie jednego źródła energii innym, chociaż jest fizycznie możliwe, to jednak w kategoriach finansowych jest nie do końca opłacalne. W związku z tym zastąpienie tego źródła, mimo że jest możliwe, to jednak spowoduje, że ceny energii wytworzonej w danym przypadku będą tak wysokie, że nikt jej nie odbierze. W związku z tym to jest właśnie taka sytuacja, którą można określić jako taką, która się wpisuje w logikę tej gwarancji, czyli, krótko mówiąc, mamy do czynienia, jak rozporządzenie mówi, z optymalną sytuacją, która powoduje, że fizycznie można zainwestować w dany projekt, na przykład stworzyć nowe źródło. Jednak finansowo jest to na tyle ryzykowne, że nikt tak naprawdę nie wyłoży pieniędzy, i w tym momencie warto inwestować w gaz.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję bardzo, panie dyrektorze. A co z wielkością projektów? Jakie to duże projekty?

Dyrektor departamentu MFiPR Michał Piwowarczyk:

Zacząłem odpowiadać, ale chyba już wtedy nie byłem słyszalny. Generalnie nie ma tutaj na poziomie programu jakichś limitów górnych, dolnych, które by decydowały o tym, jakiego typu projekty co do wartości możemy przedkładać. To bardziej jest instrument gwarancyjny, który ma wspierać wszystkie projekty, które będą pasowały do profilu, dla jakiego on jest stworzony, czyli wspierać projekty, które, krótko mówiąc, potrzebują finansowania, bo w typowych warunkach na te projekty nie byłoby finansowania. Więc nie ma tutaj limitu. Patrząc na doświadczenia Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych, tam finansowanie uzyskiwały projekty o wartości kilkuset milionów euro czy złotych. Takie bardzo małe przedsięwzięcia realizowane właśnie na przykład przez małe i średnie przedsiębiorstwa, tylko że oczywiście one będą realizowane w ramach różnych segmentów. One będą realizowane w ramach innych modeli. W jednym przypadku to będą pewnie bezpośrednie kredyty czy pożyczki udzielane przez istotne duże banki i instytucje finansowe, a w innym przypadku to może być jakiś element finansowania oferowanego przez platformę inwestycyjną, która będzie skierowana na przykład do MŚP, albo jakieś produkty związane już typowo ze wsparciem działalności MŚP, typu na przykład działalność leasingowa. Tutaj nie ma żadnych ograniczeń, bo też nie ma na poziomie rozporządzenia takiej idei, żeby to w ten sposób ograniczać, tym bardziej że rozporządzenie mówi, że tu może być finansowanie różnego typu działalności, nie tylko nakładów inwestycyjnych, ale również na przykład bieżącej działalności, czyli, krótko mówiąc, finansowanie obrotowe będzie oferowane. Więc tutaj nawet trudno byłoby wyznaczyć jakiś podział czy przedział takiego typu inwestycji, więc nie ma takiego…

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję, panie dyrektorze. Do pytania zgłosił się jeszcze pan poseł Andrzej Grzyb oraz pan Patryk Białas. Zamykam tę część pytań. Bardzo proszę, oddaję głos panu posłowi.

Poseł Andrzej Grzyb (KP):

Dzień dobry. Pozdrawiam wszystkich państwa, zarówno członków podkomisji, jak również naszych gości. Z dużym zainteresowaniem wysłuchałem pańskiej informacji. Powiem, że to jest chyba pierwsza tak dobrze skondensowana i przekazana informacja organom sejmowym, jeżeli chodzi o InvestEU, a w szczególności zaś wszystkie elementy preferowane i również ta struktura podziału, jeżeli chodzi o gwarancje, zarówno na poziom krajowy, jak i na poziom instytucji europejskiej. Mówię o EBI. Tak że bardzo serdecznie dziękuję. To było bardzo profesjonalne, panie dyrektorze. Bardzo mnie to zachęca do zadania pytania, w szczególności że mówił pan również w kontekście procesu transformacji energetycznej. Stąd też mam pytanie o pewne kwestie, czy one w ogóle były czy są przedmiotem rozważania na tym etapie, mianowicie chodzi o to, co jest też związane z pytaniem pana posła Jakiego. Proces transformacji ma zmierzać do odchodzenia od obecnych tradycyjnych źródeł wytwarzania energii, energii pierwotnej i zmierzać w kierunku nowoczesnych rozwiązań. Jednym z elementów oczywiście są też odnawialne źródła energii, które ze swej natury są źródłami niestabilnymi i dlatego trzeba zapewnić im również stabilne źródła, ale jednocześnie elastyczne, czyli te, które można w jednym momencie włączyć i wyłączyć. Niewątpliwie energetyka zawodowa nie jest w stanie tego zapewnić ze względu na swoją technologię wytwarzania. Stąd też pytanie dotyczące kogeneracji. Kogeneracji jako efektywnego systemu wytwarzania zarówno ciepła, jak i energii elektrycznej, a z drugiej strony polskie ciepłownictwo według Izby Gospodarczej Ciepłowników Polskich dysponuje potencjałem sięgającym, oczywiście przy pewnym poziomie dofinansowania, możliwością wytworzenia, po dofinansowaniu oczywiście i modernizacji, nawet do 10 tys. MW energii. Tej energii, która ze względu na swój charakter, tak jak powiedziałem, jest elastyczną energią, którą można włączyć i wyłączyć wtedy, kiedy odnawialne źródła energii nie pracują, czy to w rytmie dobowym, czy też w rytmie rocznym. Stąd też pytanie, czy ten charakter inwestycji, którym w coraz szerszym stopniu są zainteresowane zarówno podmioty prywatne, jak i również mówię tu o zakładach pracy, które mają swoje ciepłownie i jednocześnie sprzedają to ciepło nie tylko dla siebie, ale również na zewnątrz, ale również podmioty publiczne – mówię o samorządach. To jest zdywersyfikowany katalog potencjalnych inwestorów. Czy one tutaj na tym etapie informacji, które pan posiada i ministerstwo, są jakoś uwzględnione w sposób szczególny? Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję panu posłowi. Proszę o zadanie pytania pana Patryka Białasa.

Radny miasta Katowice, prezes zarządu stowarzyszenia BoMiasto Patryk Białas:

Dzień dobry. Bardzo dziękuję za zaproszenie, dziękuję za możliwość postawienia pytania. Chciałem się dopytać, bo o ile dobrze zrozumiałem pana dyrektora, to w przypadku tego mechanizmu tego filaru mówimy o finansowaniu raczej dużych inwestycji. Mówię to „dużych" w cudzysłowie, bo nie jest to kwestia kwoty czy wartości projektu, tylko jest to kwestia bardziej inwestycji o charakterze strategicznym. W kontekście gmin górniczych, w jaki sposób widzicie państwo szansę konkurowania polskich gmin górniczych o środki z tego mechanizmu? I drugie pytanie, czy widzicie państwo jakieś mechanizmy wsparcia w przygotowaniu projektów dla polskich gmin górniczych, dla polskich małych i średnich przedsiębiorstw, które w dalszym ciągu nie są aż tak mocno uprzywilejowane na tym europejskim rynku i wymagają znacznie większego wsparcia, żeby uzyskać dofinansowanie. Merytorycznie chciałem też zapytać o to, czy widzą państwo również przestrzeń do wsparcia w obszarze energetyki dla elektrowni węglowych, dla kopalń, i czy w tym zakresie istnieją jakieś ograniczenia? Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję bardzo. Panie dyrektorze, proszę o odpowiedź na postawione pytania.

Dyrektor departamentu MFiPR Michał Piwowarczyk:

Już. Więc tak: pierwsze pytanie dotyczyło tego, czy można będzie w ramach programu InvestEU finansować projekty o charakterze generacyjnym. Odpowiadając wprost: tak. Zgodnie z projektem, a właściwie już nie projektem tylko treścią tego programu, tego roz-

porządzenia w sprawie programu InvestEU, konkretnie załącznik drugi, gdzie zawarto właśnie taki szczegółowy wykaz inwestycji, tego typu projekty są po prostu wymienione wprost. W związku z tym jak najbardziej tak.

Pytanie dotyczące gmin górniczych i możliwości uzyskania wsparcia dla energetyki (…). Jeśli chodzi o wsparcie, to tutaj musiałbym się odwołać do logiki w ogóle całego tego programu. Wsparcie, które tutaj będzie oferowane, to, tak jak powiedziałem, jest wsparciem, które ma podnieść poziom akceptowalności ryzyka ze strony instytucji finansowej dla projektu inwestycji. Czyli w wypadku tego typu okoliczności, o których pan mówił, wskazując na przykład na trudności w konkurowaniu, one się w jakiś sposób kwalifikują w ramach tego programu InvestEU jako właśnie taka okoliczność, która wpływa na konieczność zapewnienia koniecznego wsparcia. Jeżeli więc na terenie gmin górniczych znajdą się inwestorzy z różnych branż i z różnych dziedzin, będziemy w stanie zdefiniować trudności związane z realizacją projektu, wskazując na okoliczności, które są związane z charakterem gospodarczym, jak najbardziej projekty te będą się mogły również kwalifikować do wsparcia w ramach programu InvestEU, bo będą jakby spełniały jeden z kluczowych wymogów, jakie towarzyszą powołaniu tego instrumentu gwarancyjnego.

Jeśli mówimy o wsparciu, to nie będzie oczywiście tylko mechanizm gwarancyjny, bo ten przekłada się na finansowanie projektu ze strony instytucji finansowych, ale również to, co mówiłem w trakcie swojego wystąpienia, czyli możliwość zaoferowania wsparcia w charakterze merytorycznym, eksperckim, dla podmiotów poszukujących finansowania także ze strony źródeł unijnych szeroko rozumianych, zarówno dotacyjnych, jak i niedotacyjnych. Tutaj muszą państwo pamiętać, że Europejski Bank Inwestycyjny jest oczywiście instytucją finansową, zainteresowaną głównie wykazywaniem czy dostarczaniem finansowania dla projektów inwestycyjnych, ale poza tym prowadzi również działalność o charakterze doradczym. To się zaczęło nawet wcześniej niż w ramach Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych, chociaż wtedy to zostało w ramach EBI w jakiś sposób zintegrowane. Powstał jeden departament czy struktura, który stanowił tak zwane Europejskie Centrum Doradztwa Inwestycyjnego, które się teraz przekształca w to Europejskie Centrum Doradcze. Tutaj polecałbym inwestorom, ale także potencjalnym interesariuszom właśnie sektora publicznego, bo zrozumiałem, że pan pytał o gminy, kontakt z tego typu instytucją w celu przedstawienia tych problemów, narysowania swoich celów i pokazania próby poszukiwania, gdzie można je realizować, gdzie można szukać konkretnego wsparcia już finansowego na typy projektów, które będą przez te podmioty przedkładane czy planowane, mówiąc wprost.

Więc wydaje się, że ten program, który jest takim wielowymiarowym, bo nie tylko finansowym instrumentem, oferuje właśnie również tego typu podmiotom możliwość dostępu do informacji o tym, jak dalej postępować w celu znalezienia finansowania czy wsparcia związanego z projektami, które są po prostu przez te podmioty (…).

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję, panie dyrektorze. Na tym zakończyliśmy rozważanie, dyskusję nad punktem pierwszym. Panie dyrektorze, jeśli pan pozwoli, to my pana jeszcze zaprosimy na posiedzenie podkomisji, bo zapewne będzie spływało jeszcze wiele pytań w trakcie, kiedy już się zamknie faza publikacji rozporządzeń, kiedy właściwie podejdziemy już do realizacji tych wszystkich działań związanych z wykorzystaniem tego instrumentu. Dziękuję jeszcze raz serdecznie za profesjonalne przygotowanie materiałów, przekazanie ich i informację, której pan nam dzisiaj udzielił. Dziękuję bardzo.

Dyrektor departamentu MFiPR Michał Piwowarczyk:

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Proszę państwa, przechodzimy do punktu drugiego. Chciałem jeszcze raz przywitać wicemarszałka województwa śląskiego pana Wojciecha Kałużę, panią dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego i wiceprzewodniczącą panią Małgorzatę Staś, i wicedyrektor Stefanię Koczar-Sikorę. Przechodzimy do drugiego punktu, na który wszyscy czekamy już ponad pół godziny. Otóż mamy dzisiaj zapoznać

się z planem, a może z projektem Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji województwa śląskiego i może innych działań, które do tego projektu doprowadziły.

Pan marszałka poprosiłbym o wprowadzenie, a później pan marszałek będzie oddawał głos osobom, które dalej nas poprowadzą po tym temacie. Dziękuję bardzo, panie marszałku. Oddaję głos.

Wicemarszałek województwa śląskiego Wojciech Kałuża:

Dzień dobry, panie przewodniczący, dzień dobry państwu. Witam państwa bardzo serdecznie. Szanowni państwo, nasze prace nad Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji dla województwa śląskiego zaczęły się na długo przed publikacją rozporządzenia PE i Rady z dnia 14 stycznia 2020 r. o ustanowieniu Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Założenie, że w ekosystemie śląskiej gospodarki z końcem obecnej dekady popłynie czysta energia, a województwo stanie się europejskim czystym regionem, którego przemysł oparty na wiedzy będzie źródłem dobrobytu mieszkańców i gwarantem wysokiej jakości środowiska naturalnego, zrodziło się wraz z rozpoczęciem prac nad aktualizacją strategii rozwoju „Zielony Śląsk 2030”. Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji jest więc tak naprawdę swoistą emanacją uchwalonej w ubiegłym roku strategii, a co za tym idzie, naturalną kontynuacją i rozwinięciem. Musimy pamiętać, że najbliższe lata będą dla regionów górniczych szczególnie trudne, ale nie możemy zapominać, że wszędzie tam, gdzie są wielkie wyzwania, są też również wielkie szanse, możliwości, w naszym przypadku związane z realizacją założeń Europejskiego Zielonego Ładu. W związku z tym mamy nadzieję, że zielona gospodarka stanie się dla naszego regionu potężnym kołem zamachowym.

Od dnia publikacji wspomnianego już rozporządzenia jako region przeszliśmy już bardzo długą drogę. Pomimo trudności, jakich przysparza nam co dzień pandemia, zdołaliśmy bez opóźnień przygotować projekt Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji. Dokonaliśmy tego dzięki wzorcowej współpracy z naszymi partnerami w Komisji Europejskiej oraz instytucji rządowych. Ale co najistotniejsze, w przygotowaniach projektów Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji aktywnie wspomagały nas środowiska lokalne.

Na przestrzeni ostatnich sześciu miesięcy przeprowadziliśmy szereg spotkań konsultacyjnych we wszystkich siedmiu podregionach objętych Funduszem Sprawiedliwej Transformacji. Spędziliśmy wiele godzin na dyskusjach z ekspertami krajowymi i unijnymi, i ze zwykłymi mieszkańcami regionu. Wszystko po to, szanowni państwo, aby zgromadzone w ten sposób pomysły, opinie i potrzeby znalazły odzwierciedlenie w zapisach dokumentu. Dziś jesteśmy na etapie roboczych konsultacji, które zgodnie z harmonogramem potrwają do końca kwietnia. Następnym krokiem będzie przeprowadzenie konsultacji ustawowych i przekazanie gotowego dokumentu do zatwierdzenia stronie rządowej, a w późniejszym kroku – Komisji Europejskiej.

Jako zarząd jesteśmy w tym zadaniu silnie wspierani przez zespoły regionalne, które skupiają w swoich szeregach wysokiej klasy specjalistów. Liczymy, szanowni państwo, że powołana właśnie z inicjatywy marszałka Jakuba Rostowskiego Komisja doraźna do spraw transformacji regionu, również powołana w sejmiku województwa, w istotny sposób wspomoże realizację wspomnianego celu.

W trudnych czasach szczególnie zależy nam na tym, aby województwo dysponowało silnym pakietem dokumentów strategicznych, opartych na wspólnej logice interwencji. Dlatego prace nad Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji i regionalną strategią innowacji województwa śląskiego są przeprowadzane w naszym regionie równolegle. W konsekwencji chcemy, aby powstał spójny pakiet programowy złożony z trzech unikatowych dokumentów programujących: po pierwsze, strategii rozwoju województwa, po drugie, Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji, dokumentem takim komplementarnym Regionalna strategia innowacji, połączonym wspólnym motywem przewodnim budowy silnej, odpornej na współczesne zagrożenia, innowacyjnej, inteligentnej gospodarki regionu. Na ten moment to jest nasz główny cel. Oczywiście jestem, szanowni państwo, do państwa dyspozycji. Oddam teraz głos pani dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego, pani dyrektor Staś, która wprowadzi nas w arkana tych

rzeczy, o których wspomniałem. Na podstawie prezentacji będzie to dla państwa przybliżenie tego zagadnienia. Bardzo proszę.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję, panie marszałku. Pani dyrektor, mam prośbę, bo tych prezentacji mamy aż dwie. Prosiłbym, żebyśmy – pani rozumie – w odpowiednim tempie to wszystko sprawnie poprowadzili. Może nie wszystkie plansze, które mamy, bo one rzeczywiście szeroko pokazują cały proces dojścia do projektu planu, który jest dzisiaj przedstawiany. Dziękuję bardzo. Oddaję pani głos.

Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Małgorzata Staś:

Panie przewodniczący, szanowni państwo, witam państwa bardzo serdecznie. Postaram się bardzo szybciutko uzupełnić słowa wprowadzenia pana marszałka. Czy mogłabym prosić o prezentację, o wyświetlenie, bo wiem, że państwo wyświetlają prezentację?

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Już mamy.

Dyrektor departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Małgorzata Staś:

Dziękuję bardzo. Jest. Poproszę pierwszy slajd. Chciałam państwu powiedzieć, że prace i działania na rzecz transformacji w województwie śląskim trwają od końca 2017 r., z momentem, kiedy region włączył się bardzo intensywnie w prace platformy regionów górniczych transformacji, która jest przy Komisji Europejskiej. Czy jest możliwość włączenia tego pierwszego slajdu? Czy państwo widzą kolejny slajd? Bo ja widzę cały czas tytułowy slajd.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Proszę chwileczkę poczekać. Zaraz uruchomimy.

Dyrektor departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Małgorzata Staś:

Dobrze.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Jeszcze troszkę cierpliwości.

Dyrektor departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Małgorzata Staś:

Niestety techniczne elementy.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Mamy jakiś problem, ale zaraz to opanujemy. O, proszę bardzo, jest prezentacja. Pani dyrektor, jesteśmy na pierwszej stronie, drugą właśnie otwieramy.

Dyrektor departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Małgorzata Staś:

Bardzo proszę o pierwszy slajd. Może ja zacznę, panie przewodniczący bez prezentacji, a jak uda się uruchomić, to po prostu będziemy…

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Proszę bardzo. Proszę omawiać. O, mamy!

Dyrektor departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Małgorzata Staś:

Ja już widzę pierwszy. Widzę u państwa, że państwo widzą pierwszy slajd prezentacji, więc, tak jak wspomniałam, województwo śląskie, zarząd województwa zaczął pracować nad sprawiedliwą transformacją w grudniu 2017 r. Dodam, że intensywnie pracować. To było związane również z inauguracją platformy regionów górniczych na poziomie Komisji Europejskiej. Lata 2018 i 2019 to lata, w których bardzo intensywnie spotykaliśmy się z regionami górniczymi w ramach platformy, jak i z naszymi regionami partner-

skimi. Wymienialiśmy się doświadczeniami, jeżeli chodzi o transformację, jak również przygotowywaliśmy projekty. Część tych projektów udało się sfinalizować i wprowadzić do obecnego Regionalnego programu operacyjnego dla województwa śląskiego na lata 2014–2020.

Poproszę kolejny slajd. Obecnie, tak jak pan marszałek wspomniał, trwają bardzo intensywne prace nad Regionalnym planem sprawiedliwej transformacji dla siedmiu podregionów województwa śląskiego. Mamy bardzo intensywne prace warsztatowe. Oprócz tego na poziomie ministerialnym została powołana grupa robocza ds. Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Została ona powołana 20 listopada 2020 r., w pracach której województwo też bardzo intensywnie uczestniczy. Oczywiście cały czas trwa dyskusja na temat propozycji zarządzania Funduszem Sprawiedliwej Transformacji. Regiony i województwo śląskie bardzo chętnie by widziało Fundusz Sprawiedliwej Transformacji w ramach regionalnego programu operacyjnego, ale strona rządowa, jak i umowa partnerstwa pokazuje, że będzie to jeden program zarządzany ze szczebla centralnego, gdzie znacząca będzie rola regionów, jako instytucji pośredniczących pierwszego stopnia.

Rozpoczęliśmy również współpracę pod koniec listopada 2020 r. z firmą PwC, która jest firmą doradczą, wyłonioną przez Komisję Europejską i stronę rządową, mającą na celu wspieranie nas w przygotowaniu planu sprawiedliwej transformacji.

Bardzo ważny element, o którym pan marszałek wspomniał – poproszę kolejny slajd – to zespół regionalny, który został powołany 8 marca 2019 r., którego zadaniem jest wspieranie zarządu województwa śląskiego w procesach związanych z transformacją. Zespół ten pomaga w zbieraniu nowych projektów, pomaga w ich opiniowaniu. Stanowi ciało doradcze dla zarządu województwa śląskiego, jak i prowadzi cały proces koordynacji dla zarządu województwa Planu Sprawiedliwej Transformacji. Proszę o kolejny slajd. W chwili obecnej zespół liczy 55 członków. Myślę, że to nie jest koniec. Mamy bardzo dużo zgłoszeń do pracy w zespole. W skład zespołu, jak państwo widzą, wchodzi strona rządowa, spółki państwowe, jednostki samorządu terytorialnego bezpośrednio zaangażowane w proces transformacji, wchodzą różne typu związki porozumienia i strona społeczno-gospodarcza. (…) instytucje, które z nami bardzo mocno współpracują i pomagają nam w przygotowaniu Planu Sprawiedliwej Transformacji.

Poproszę o kolejny slajd. Główne narzędzia, które stosujemy przy przygotowaniu dokumentów, to organizacja spotkań, warsztatów, konferencji dla interesariuszy i partnerów programu. Przyjęliśmy trochę inny sposób programowania. Nie wyszliśmy na początku z dokumentem, tylko wyszliśmy z głównymi założeniami, troszeczkę wynikającymi z rozporządzeń Komisji Europejskiej, i rozpoczęliśmy od dyskusji w regionie. Stworzyliśmy grupy warsztatowe, grupy spotkań. Oczywiście konsultujemy społecznie dokumenty strategiczne i programowe. W dokumentach przygotowywanych przez nas bardzo mocno zwracamy uwagę na aspekt transformacji. Ważny też jest udział partnerów w projektach, które są tworzone, projektach, które stanowią pewnego rodzaju pilotaż, jak „Śląskie. Zawodowcy" czy też projekt strefy ekonomicznej „Rozbudowa systemu zarządzania terenami pogórniczymi", czy z Głównym Instytutem Górnictwa. Wymieniamy się bieżącą wiedzą, raportami, które powstają, dokumentami analitycznymi, które powstają na terenie naszego regionu. Bardzo intensywnie informujemy o postępach prac na stronach internetowych.

Poproszę kolejny slajd. Krótko o województwie śląskim. Województwo śląskie to jest około 4% powierzchni Polski, na której znajduje się 167 gmin, w tym jedyny w Polsce związek metropolitarny Górnośląska Zagłębiowska Metropolia. W województwie śląskim jest 4,5 mln osób, co stanowi 12% ludności Polski. Powoduje to też bardzo dużą gęstość zaludnienia, bo aż 372 osoby na km kw.

Poproszę o kolejny slajd. Patrząc na charakterystykę naszego województwa, zauważamy znaczny udział sektora wydobywczego oraz wysokie uzależnienie lokalnych rynków pracy od przemysłów tradycyjnych. Zauważamy też znaczny spadek udziału w Produkcie Krajowym Brutto. Zauważamy również niską aktywność zawodową mieszkańców. Mamy bardzo dużą liczbę biernych zawodowo. Jesteśmy drugim regionem po województwie mazowieckim. Mamy też, pomimo niskiej średniej bezrobocia, bardzo zróżnicowane bez-

robocie w regionie. Mamy również ujemne saldo migracji związane z silnymi procesami depopulacyjnymi i ze starzeniem się społeczeństwa.

Kolejny slajd. Dziękuję bardzo. Mamy też nieznaczny udział w produkcji z odnawialnych źródeł energii, bo jest to aż 4,4%. Jest najniższy w kraju. Jednak węgiel kamienny jest podstawowym źródłem ciepła w naszym regionie. Mamy najwyższe zużycie węgla kamiennego w gospodarstwach domowych. Mamy również największą ilość wytwarzanych odpadów przemysłowych oraz wydobywczych. Na 153 hałdy w kraju,138 to są hałdy z województwa śląskiego. Mamy również największy w kraju odsetek zdegradowanych i zdewastowanych terenów wymagających rekultywacji.

Jeżeli chodzi o średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na drogach krajowych, w naszym regionie jest on dwukrotnie wyższy od średniej krajowej. Mamy też niską intensywność przewozów komunikacją miejską. Liczba pasażerów cały czas nam spada. Najbardziej dominuje komunikacja autobusowa, niestety cały czas mamy niekorzystny udział transportu szynowego. Transport i gospodarka magazynowa w Polsce to 11% emisji dwutlenku węgla.

Jeżeli chodzi o charakterystykę górnictwa w województwie śląskim, to zatrudnienie w górnictwie stanowi 4,7% całkowitego zatrudnienia, a udział województwa śląskiego w zatrudnieniu w górnictwie wynosi niemal 80% zatrudnionych w kopalniach w Polsce, a 43% w UE. Mamy około 74 tys. osób zatrudnionych w górnictwie. Miejsca zatrudnienia w górnictwie charakteryzują się dużą koncentracją geograficzną. Widzicie, koncentrujemy się w siedmiu podregionach naszego regionu. To jest region bielski, ale najbardziej to w centrum i na zachodzie naszego regionu, czyli podregion rybnicki, gliwicki, katowicki, tyski, sosnowiecki i bytomski. Tu jest największe zatrudnienie. Mamy również bardzo dużo osób zatrudnionych w przemyśle okołogórniczym – 400 tys. – chociaż pojawiają się inne badania, które pokazują troszeczkę niższe liczby osób zatrudnionych w górnictwie, ale to dotyczy bezpośrednio powiązanych z przemysłem górniczym, czyli firm górniczych.

Poproszę kolejny slajd. 2030 r. będzie dla nas momentem, w którym będziemy musieli zapewnić około 28 do 31 tys. nowych miejsc pracy, aby zapewnić osobom odchodzącym z górnictwa, to będzie około 13 tys., jak i osobom pracującym w branżach okołogórniczych –jakieś 15–18 tys. nowych miejsc pracy.

Kolejnym bardzo dużym wyzwaniem będzie przechodzenie gospodarstw domowych na nisko- lub nawet zeroemisyjne źródła ciepła, co na pewno poprawi jakość powietrza w naszym regionie, ale może nasilić zjawisko ubóstwa energetycznego.

Poproszę kolejny slajd. Takie podstawowe wyzwania, które w trzech obszarach nam się pojawiają w ekonomii, to reindustrializacja, wzmocnienie konkurencyjności regionu, zwiększenie przyswajania innowacyjnych rozwiązań, stymulacja innowacji, wsparcie RIS, o którym pan marszałek też wspominał, inwestycje na terenach poprzemysłowych. Jeżeli chodzi o jakość życia, to na pewno zmniejszenie nagromadzenia negatywnych zjawisk natury społecznej, rozwój usług publicznych wysokiej jakości, zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni i środowiska i poprawa połączeń infrastrukturalnych w regionie.

W przypadku kapitału ludzkiego – to zapewnienie wysokiego poziomu edukacji, podnoszenie kwalifikacji, poprawa aktywności zawodowej, stymulacja społecznej innowacji i przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych.

W chwili obecnej zarząd województwa w 2019 r. przygotował plan transformacji niezgodny z rozporządzeniem, ale na swoje potrzeby. Poproszę o następny slajd. Z tego planu wynika, że w ramach działań transformacyjnych na dziś przeznaczyliśmy, jeżeli chodzi o wysoką jakość życia w regionie, już około 4 mld zł. Jeżeli chodzi o konkurencyjność gospodarki opartej na nowych technologiach, to około 900 mln zł. Jeżeli chodzi o rozwój przemysłów kreatywnych i wolnego czasu, to już 1,6 mld zł. To w ramach obecnie dostępnych środków.

Jeżeli chodzi o pracę nad terytorialnym, naszym regionalnym planem sprawiedliwej transformacji, to rok 2020, jak wspomniałam, połowa tego roku, jak i początek, do lutego 2021 r., to były spotkania, warsztaty, konsultacje, zarówno w grupach eksperckich, jak i w grupach indywidualnych z mieszkańcami naszego regionu – na przykład z młodzieżą. Były to spotkania dedykowane. Na kanwie tych warsztatów wypracowano

matrycę logiki interwencji w ramach Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji. Za chwilę pani dyrektor Stefania Koczar-Sikora przedstawi państwu założenia tej matrycy. Matryca ta była konsultowana wewnątrz naszego zespołu do spraw sprawiedliwej transformacji – poproszę kolejny slajd – i wewnątrz instytucji, które zajmują się finansowaniem. W chwili obecnej w oparciu o tę matrycę powstaje pierwszy projekt Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji dla województwa śląskiego, który planowany jest do przedstawienia na zarządzie województwa 31 marca i będzie podlegał intensywnym konsultacjom.

Poproszę kolejny slajd. Tak jak wspomniał pan marszałek, największe konsultacje to jest kwiecień. On będzie równolegle konsultowany z polityką spójności. Kwiecień jest poświęcony na spotkania warsztatowe i rozmowy na podstawie pierwszego wstępnego projektu. W oparciu o te konsultacje będziemy opracowywać kolejną, drugą wersję Terytorialnego Planu Transformacji, który będzie następnie – poproszę kolejny slajd – konsultowany w dużej mierze ze stroną rządową i po konsultacjach ze stroną rządową powstanie trzecia wersja, która będzie podlegała dalszym konsultacjom i opiniowaniu, a następnie – w lipcu – planujemy ostatnią wersję przedstawić w Komisji Europejskiej.

Teraz chciałabym jeszcze – kolejny slajd – zaprosić państwa do korzystania z naszej strony internetowej, gdzie mamy taką zieloną zakładkę z nazwą „transformacja". Bardzo państwa zapraszamy. Na tej stronie odzwierciedlone są wszystkie dokumenty i cały proces transformacji. Tam jest też bardzo szeroka diagnoza zrobiona na potrzeby transformacji. Ona jest pod Planem Sprawiedliwej Transformacji, a na samym końcu jest zaznaczona właśnie diagnoza, która posłużyła do wypracowania Terytorialnego Planu Transformacji.

Teraz chciałabym oddać głos pani dyrektor Stefanii Koczar-Sikorze, która pokaże państwu matrycę, która stanowi element przełożenia na Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji. Bardzo państwu dziękuję.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję pani dyrektor. Nie otwieram teraz dyskusji. Dyskusję poprowadzimy na koniec, po zakończeniu drugiej prezentacji. Dziękuję. Pani wicedyrektor, proszę bardzo. Pani dyrektor, proszę włączyć mikrofon. Ma pani wyłączony. O, teraz tak.

Zastępca dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Stefania Koczar-Sikora:

Chciałam. Tylko proszę chwileczkę poczekać, bo mamy pogłos, dobrze?

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Bardzo proszę o wyłączenie pozostałych mikrofonów, żeby pani dyrektor była słyszalna dla nas wszystkich. Dziękuję.

Zastępca dyrektora departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Stefania Koczar-Sikora:

Czy państwo już mnie dobrze słyszą? W takim razie poproszę o uruchomienie prezentacji, która pozwoli mi szybko i sprawnie przejść przez temat, który już został zasygnalizowany przez pana marszałka i panią dyrektor, czyli w dużym syntetycznym skrócie przedstawić państwu przedmiot przyszłych projektów, które będziemy wspierać w ramach projektu planu.

Czekając na uruchomienie prezentacji, pozwolę sobie jeszcze (…) mówiła pani dyrektor Staś, które omawialiśmy z zespołem regionalnym, i stanowią punkt wyjścia do dokumentu, który za dwa dni będzie powszechnie dostępny, czyli pierwszego projektu centralnego planu.

Tak jak państwo widzą na slajdzie, celem strategicznym, który stawiamy sobie z perspektywy Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, jest sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu, transformacja w stronę zielonej cyfrowej gospodarki. Oczywiście transformacja ma służyć naszym mieszkańcom i zapewnić im wysoką jakość życia w czystym środowisku.

Poproszę kolejny slajd. Pierwszy cel operacyjny, o którym mówimy, mieści się w komponencie gospodarki i dotyczy innowacyjności. Budżet, który państwo tu widzą, był pro-

jektowany przez nas na początku marca, po dyskusji przede wszystkim z zespołem regionalnym oraz roboczej dyskusji z Komisją Europejską. Na tę część działań alokujemy mniej środków. Projekty innowacyjne będziemy mocniej wspierać w ramach polityki spójności, więc budżet, który państwo widzą, ulegnie daleko idącej zmianie i zostanie przesunięty na inne komponenty, które państwu wskażę.

Poproszę kolejny slajd. W przypadku innowacyjnej gospodarki chcemy położyć akcent przede wszystkim na rozwój wysokich technologii, czyli parki technologiczne czy też inwestycje demonstracyjne lokowane w tych gminach górniczych, które mają po temu potencjał, czyli mamy tam mocny sektor B+R. Uzupełniająco wspierać będziemy również wprowadzanie prac badawczo-rozwojowych w konsorcjach przemysłowo-naukowych oraz rozwój innowacyjności przedsiębiorstw.

Poproszę kolejny slajd. Drugi komponent, najistotniejszy z perspektywy Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, to zielona gospodarka. Budżet, który tu państwo widzą, będzie bardzo mocno zwiększony, praktycznie o prawie 100%. W przypadku tego celu operacyjnego koncentrować się będziemy przede wszystkim – poproszę kolejny slajd – na dywersyfikacji działalności firm górniczych okołogórniczych, oczywiście w tym celu, aby umożliwić im zmianę profilu działalności i wykreowanie nowych produktów, usług i pozyskanie nowych rynków zbytu. Uzupełniająco wspierać będziemy cyfryzację i automatyzację naszej gospodarki, zmniejszanie powstawania odpadów, bo, tak jak państwo widzieli, jeżeli chodzi o odpady przemysłowe i wydobywcze, to jesteśmy liderem w kraju.

Poproszę kolejny slajd. Trzeci cel operacyjny dotyczy silnej lokalnej przedsiębiorczości. Tutaj też budżet, który państwo widzą, będzie praktycznie zwiększony o 100%. Poproszę kolejny slajd. W przypadku tego celu przede wszystkim będziemy się koncentrować na rzecz nowych produktów i usług, które – poproszę kolejny slajd, bo mamy slajd tytułowy – czyli kierunek drugi. Jeszcze raz. Dziękuję. Czyli przede wszystkim chcemy wspierać te przedsiębiorstwa, które należą do naszych technologicznych specjalizacji regionu, czyli to są duże, wiodące firmy, sektory, które mają potencjał na generowanie miejsc pracy dla osób odchodzących z górnictwa i branż pokrewnych. Uzupełniająco wspierać będziemy oczywiście tworzenie nowych firm, między innymi z wykorzystaniem kompleksowych usług dla przyszłych przedsiębiorców. Widzimy tutaj też, ale mniej istotne z perspektywy transformacji, rolę branży kreatywnej. Tego typu projekty będziemy bardziej wspierać w ramach kontynuacji RPO.

Poproszę kolejny slajd. Poproszę kolejny slajd z państwa strony, jeśli mogę prosić. Jesteśmy cały czas na tym samym slajdzie. Gdybym mogła prosić o zmianę slajdu…

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Tak, tak, chwileczkę. Obserwujemy to, pani dyrektor. Może troszkę wolniej.

Zastępca dyrektora departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Stefania Koczar-Sikora:

Starałam się zrealizować rekomendację pana przewodniczącego Komisji.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Tak, ale wie pani, złośliwość rzeczy martwych. Coś nam się zawiesiło. Zaraz wrócimy.

Zastępca dyrektora departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Stefania Koczar-Sikora:

Oczywiście. To ja pozwolę sobie zasygnalizować kolejny slajd, bo on dalej jest w celu operacyjnym dotyczącym silnej lokalnej przedsiębiorczości. Oprócz firm związanych z technologicznymi specjalizacjami regionu, czyli bardziej średnimi i dużymi, będziemy też wspierać cały sektor mikro, małych i średnich firm podlegających transformacji, ponieważ one mają ogromny potencjał, to sól ziemi gospodarczej do wygenerowania miejsc pracy dla osób odchodzących z górnictwa. Uzupełniająco będziemy wspierać turystykę, jeżeli ona jest endogennym potencjałem regionu dla tych naszych gmin górniczych, a w niektórych wypadkach tak jest, i uzupełniająco będziemy wspierać promocję gospodarczą regionu. Te informacje mieliśmy przedstawione jeszcze na tym slajdzie, ale jako że one się łączyły ze slajdem poprzednim, który państwo widzieli, to pozwalam sobie je zasygnalizować.

Teraz nie wiem, czy zatrzymać się z prezentacją, czy po prostu ustnie omawiać, panie przewodniczący? Proszę o pana sugestię, jak mam podejść do tematu.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Pani dyrektor, najlepiej będzie poczekać chwileczkę, bo cały czas próbujemy uruchamiać, żeby było płynne, ale na razie nie mamy obrazu.

Zastępca dyrektora departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Stefania Koczar-Sikora:

To ja poczekam chwileczkę.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Pani dyrektor, my czekamy, ale w międzyczasie padła od pani taka informacja, że państwo będą zmieniać wysokość kwot. Z czego to wynika? Po tych konsultacjach, czy pojawiły się inne źródła finansowania?

Zastępca dyrektora departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Stefania Koczar-Sikora:

Już mówię. Przede wszystkim tak naprawdę równolegle pracujemy nad dwoma strumieniami finansowymi dla regionu ze środków europejskich, czyli Funduszem Sprawiedliwej Transformacji, o którym dzisiaj mówimy, i środkami z polityki spójności. Cały czas rozstrzyga się też, który typ projektów interwencji będzie wspierany z jednej bądź z drugiej puli środków. To też decyduje o tym, na co położymy akcent w ramach EFT. Między innymi taka też była rekomendacja ze strony członków zespołu, taka była rekomendacja ze strony Komisji. My też więcej wiemy o przyszłym RPO i możemy z perspektywy obydwu źródeł po prostu ukierunkować sobie, który typ projektów jest ważniejszy w ramach jednego funduszu, a który w ramach drugiego. Stąd kwestia, o której mówię, czyli właśnie zmiana. Pula zostaje niezmienna, czyli 2,066 mld euro, czyli pula przypisana województwu śląskiemu w projekcie umowy partnerstwa na dzień dzisiejszy, natomiast co do zasady wewnątrz tej puli przesuwaliśmy środki, koncentrując się na czterech celach operacyjnych. Dwa cele już państwu omówiłam, czyli związane przede wszystkim z zieloną gospodarką, czyli dywersyfikacją firm, oraz silną lokalną przedsiębiorczością, czyli sektorem MŚP, który ma potencjał, żeby wygenerować miejsca pracy dla osób odchodzących z górnictwa i branż pokrewnych. Czyli tak naprawdę gros tych środków trafiło na cele, które państwu już przedstawiłam.

Kolejne dwa istotne cele to będzie nadawanie ponownych funkcji terenom górniczym. O, już wracamy do prezentacji. Bardzo się cieszę i w takim razie poproszę kolejny slajd. O, przez chwilkę to było. Poczekam jeszcze chwilkę. Może już będzie prezentacja… Gdybym mogła prosić poprzedni slajd, bo jesteśmy już dalej w prezentacji. Proszę slajd poprzedni, bo już jesteśmy w celu związanym z energetyką. I jeszcze poproszę może, przypuszczam, że to będą cztery slajdy.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Cofamy się, tak.

Zastępca dyrektora departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Stefania Koczar-Sikora:

Musimy wrócić do silnej lokalnej przedsiębiorczości.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Silna lokalna przedsiębiorczość.

Zastępca dyrektora departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Stefania Koczar-Sikora:

Jeszcze, jeszcze…

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Jest.

Zastępca dyrektora departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Stefania Koczar-Sikora:

Tak. Poproszę kolejny slajd. Ten miałam przyjemność omówić i teraz kolejny slajd już będzie tym, którego nie miałam przyjemności państwu przedstawić. Czyli poproszę następny slajd. Może nam się znowu prezentacja na tym slajdzie zawiesi… Chyba jesteśmy w tej samej sytuacji co przed chwilą i kolejny slajd nie chce nam się pojawić. O! Jeszcze jeden slajd, a jeśli nie, to już przeskoczymy. Tak. Tutaj jest slajd, o którym państwu mówiłam, czyli oprócz firm, które mają mocne technologie na Śląsku, czyli dużych i średnich, to wspierać będziemy mikro, małe i średnie. Czyli tutaj pierwszy kierunek, który państwo widzą u góry, i uzupełniająco turystykę, rekreację, przemysł wielkich wydarzeń, przemysł zdrowotny i promocję gospodarczą regionu.

Poproszę kolejny cel operacyjny, który jest na kolejnym slajdzie. Przechodzimy do kwestii związanych z edukacją. Tutaj z kolei budżet zostanie zmniejszony, bo gros tych działań będziemy wspierać w ramach polityki spójności. Poproszę o kolejny slajd. W przypadku edukacji koncentrować się będziemy przede wszystkim na pierwszym kierunku, czyli tworzeniu warunków do rozwoju zawodowego. Oczywiście adresować go będziemy przede wszystkim dla pracowników i pracodawców firm z branż górniczych i powiązanych. To jest dla nas istotny biorca środków w tym obszarze, ale również będziemy rozwijać całość kształcenia zawodowego, doradztwa zawodowego, poprawę zmiany kwalifikacji. Gdybym mogła poprosić jeszcze raz poprzedni slajd. Uzupełniająco oczywiście będziemy wspierać kształcenie dualne, czyli powiązanie kształcenia z rynkiem pracy i kształcenie ogólne, i w rozumieniu poziomu ponadpodstawowego i uczelni wyższych, bo chcielibyśmy wykreować i wspierać ze środków europejskich zamawiane kierunki regionalne, które właśnie zmierzają w stronę zielonej gospodarki.

Proszę o kolejny slajd. Następny cel operacyjny dotyczy rynku pracy i tutaj też budżet będzie zmniejszony w stosunku do tego, który państwo widzą na prezentacji. Poproszę kolejny slajd. W przypadku rynku pracy przede wszystkim będziemy wspierać reorientację zawodową osób odchodzących z górnictwa i branż pokrewnych, reorientację zawodową, ponadto będzie tu zaplanowane wsparcie na dotacje i wparcie psychologiczne. Pakiety osłonowe, które tu państwo widzą, nie będą przedmiotem wsparcia ze środków europejskich. My je tylko pokazujemy kontekstowo, ale w projekcie planu one znikną, ponieważ trochę budzą pytania po stronie naszych odbiorców. Chcieliśmy to pokazać jako działania finansowane z budżetu państwa kontekstowe dla terytorialnego planu, ale żeby nie było nieczytelności, to tutaj państwo widzą tę informację, ale nie pojawi się ona w planie, choć będzie ważna oczywiście z perspektywy górników.

Ostatnia kwestia. Nowe wyzwania runku pracy wymagają nowych kompetencji instytucji rynku pracy, stąd projekty działania dla nich adresowane. Poproszę kolejny slajd. Kolejny cel operacyjny to energetyka. On też będzie dokapitalizowany w stosunku do kwoty, którą państwo widzą. Poproszę kolejny slajd. W przypadku celu energetycznego, z jednej strony będziemy realizować projekty szalenie ważne dla Śląska w kontekście tego, o czym mówiła pani dyrektor Staś, czyli potencjału naszych terenów górniczych, związane z regeneracją tych terenów, usuwaniem zagrożenia ze strony odpadów, przede wszystkim odpadów wydobywczych, których dotychczas nie wspieraliśmy ze środków europejskich. Tutaj będziemy też po raz pierwszy poprawiać, regulować stosunki wodne na obszarach gmin pogórniczych, choć tutaj oczywiście będziemy się też mocno demarkować ze środkami, które na ten cel mamy z tytułu środków na restrukturyzację branży górniczej. Oczywiście potrzebne szalenie na Śląsku projekty związane z nadaniem nowych funkcji i użyciem terenów przede wszystkim na cele gospodarcze, ale również środowiskowe, kulturalne, turystyczne i społeczne. Bardzo ważne projekty związane z rewitalizacją na Śląsku, ważne dla naszych gmin oraz system wspierający do działań powyższych, systemowe zarządzanie terenami poprzemysłowymi, czyli rozwinięcie naszego obecnego projektu.

Poproszę o kolejny slajd. Następny cel dotyczy mobilności regionu i tutaj budżet będzie utrzymany w kwocie, którą państwo widzą. Poproszę kolejny slajd. W przypadku mobilności ze środków FST koncentrować się będziemy na strukturze transportu zeroemisyjnego wraz z infrastrukturą rowerową oraz na zakupie taboru zeroemisyjnego

wraz z uzupełniającą infrastrukturą właśnie transportu publicznego. I to będą dwa główne kierunki.

Poproszę kolejny slajd. W przypadku celu związanego z usługami społecznymi i zdrowotnymi budżet będzie zmniejszony w stosunku do kwoty, którą państwo tu widzą, ponieważ co do zasady będziemy te projekty wspierać z polityki spójności. Poproszę kolejny slajd. W przypadku projektów społecznych przede wszystkim koncentrować się będziemy na dofinansowaniu niskoemisyjnych źródeł energii, komplementarnie do projektów związanych z energetyką prosumencką czy z efektywnością energetyczną, które nam tak szybko przemknęły. Teraz sobie zdaję sprawę, że ich tak mocno nie zasygnalizowałam w celu energetycznym, ale to są projekty, które państwo znacie, które realizowaliśmy. Chcemy się tu koncentrować na doradztwie energetycznym, na zwiększaniu świadomości społecznej w tym obszarze i, jak się uda, progresywnym dofinansowaniu tych źródeł ciepła, które są bardziej wysokoenergetyczne, ale też droższe i musimy naszych mieszkańców, zwłaszcza tych ubogich energetycznie, przygotować do tego nowego paliwa.

Kolejne szalenie ważne to projekty związane z tożsamością kulturową i dziedzictwem przemysłowym regionu. Chcemy je tutaj pokazać, czyli w projektach miękkich, a nie twardych – rewitalizacyjnych. Jesteśmy tu otwarci na inicjatywy oddolne naszych mieszkańców regionu. Następnie programy integracji społecznej adresowane są nie tylko do górników, ale również dla ich rodzin i całych społeczności, oraz projekty związane z profilaktyką zdrowotną.

Poproszę kolejny slajd. Ostatni cel związany z efektywnym celem zarządzania transformacją – budżet taki, jak państwo widzą na tym slajdzie. Poproszę kolejny slajd. Tutaj wspierać będziemy z jednej strony współpracę z partnerami społecznymi i gospodarczymi, czyli i komitet monitorujący, i zespół regionalny, wszystkie gremia, które będą adekwatne. Bardzo mocno chcemy też zaangażować w te działania partnerów społeczno-gospodarczych. Tutaj planujemy budżet inicjatyw transformacyjnych, granty dla organizacji pozarządowych, lokalne pakty na rzecz transformacji. Kolejnym ważnym kierunkiem będzie otwarty dialog ze środowiskami regionu, czyli dużo więcej niż tylko promocje i komunikacja Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Następnie wzmocnienie potencjału instytucjonalnego, czyli takie trochę środki z pomocy technicznej, aby obsłużyć Fundusz i jego wdrażanie. Ostatnia kwestia – obserwatorium, monitoring procesów transformacyjnych, abyśmy mieli wiedzę analityczną w tym obszarze i mogli odpowiednio projektować dalsze działania.

Poproszę kolejny slajd. Tyle z mojej strony. Dziękuję państwu za uwagę. Jestem do dyspozycji, jeśli chodzi o pytania.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję bardzo, pani dyrektor. Dziękuję za ciekawą prezentację. W tej chwili otwieram dyskusję i proszę osoby zgłaszające się na czacie, żeby tam ewentualnie podjęły z nami dialog. Czy pan marszałek w tej chwili chce coś jeszcze uzupełnić? Może później, gdy będą pytania, to będziemy się starali udzielić państwu głosu w związku z konkretnymi pytaniami. Proszę bardzo. W tym czasie może ja zadam pytanie. Pani dyrektor przedstawiła nam rzeczywiście matrycę interwencji Regionalnego Planu Sprawiedliwej Transformacji. Rozumiem, że cały czas trwa proces dyskusji nad projektem Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji dla województwa. Pytanie, czy w tej formie w tej chwili państwo będziecie wchodzić w kolejny dialog z mieszkańcami? Czy w tej formie matrycy ten dokument będzie przedstawiany, czy państwo będą się starali przygotować już projekt pisany, który będzie jakimś dokumentem wymaganym przez UE?

Wicemarszałek województwa śląskiego Wojciech Kałuża:

Panie przewodniczący, matryca jest dla nas oczywiście swoistym modelem wyjścia, aby dobrze przygotować się do tego modelu, o którym pan wspomniał, o charakterystyce pisanej – tego faktycznie wymaganego do Komisji Europejskiej. Zresztą przy tym procesie jesteśmy wspomagani przez PwC jako model pomocowy, który Komisja też stosuje w stosunku do regionów górniczych transformacji, więc wspólnie z PwC taki dokument zostanie przygotowany i w formie pisanej, taki, jak przygotowuje się takie klasyczne

dokumenty o charakterystyce strategicznej, który zostanie przekazany stronie rządowej i Komisji Europejskiej do akceptacji i do naniesienia ewentualnych uwag. Jesteśmy w tej chwili w procesie konsultacji, niedługo wejdziemy w pełne tryby konsultacyjne, tj. z początkiem kwietnia. Tak to się będzie działo.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję. Do pytania zgłosił się pan Patryk Białas, prezes zarządu stowarzyszenia BoMiasto oraz pani Marta Anczewska, Fundacja WWF Polska. Proszę bardzo, może pani Marta jako pierwsza.

Specjalista ds. sprawiedliwej transformacji w Fundacji WWF Polska Marta Anczewska:

Bardzo dziękuję. Dzień dobry, panie przewodniczący, szanowni uczestnicy spotkania, panie marszałku, mam pytanie dotyczące matrycy dla Śląska. Znam założenia tej matrycy, uczestniczyliśmy w konsultacjach jako organizacja, natomiast nie jest dla mnie jasne, czy ona też pokrywa środki, które mają być pozyskane z drugiego i trzeciego filaru mechanizmu. Ponieważ widzimy tam na razie rozpisane środki z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, ale też płyną takie sygnały z Ministerstwa Funduszy, że terytorialny plan musi też uwzględniać wydatki czy zamierzenia dotyczące właśnie InvestEU i trzeciego filaru. Czy to będzie także uwzględnione w ostatecznym dokumencie? Dziękuję.

Wicemarszałek województwa śląskiego Wojciech Kałuża:

Jeżeli pani pozwoli, to od razu bym, panie przewodniczący, odniósł się do tego pytania.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Ale, panie marszałku, może za chwileczkę. Te dwie osoby zadadzą pytania i później jakieś odpowiedzi na ten temat. Panie Patryku, proszę bardzo.

Radny miasta Katowice, prezes zarządu stowarzyszenia BoMiasto Patryk Białas:

Bardzo dziękuję. Ja chciałem dopytać w związku z prezentacją tego programu i w kontekście możliwości wsparcia dla gmin górniczych i społeczności lokalnych w tych gminach górniczych, a mianowicie, w przestrzeni publicznej pojawiły się informacje – i poprosiłbym o potwierdzenie albo zaprzeczenie – że będzie możliwe wsparcie dla gmin, w których albo planuje się budowę nowych kopalń, albo rozbudowuje się kopalnie, uruchamia się nowe ściany, uruchamia się nowe plany ruchu. Więc chciałbym tutaj poprosić o wyjaśnienie i rozwianie wszelkich wątpliwości związanych z możliwością wykluczenia gmin, na terenie których rozwija się górnictwo. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję bardzo. Prosimy o odpowiedź na te pytania.

Wicemarszałek województwa śląskiego Wojciech Kałuża:

Szanowni państwo, szanowny panie przewodniczący, w kwestii pierwszego pytania to na chwilę obecną wysłaliśmy też zapytania zarówno do Ministerstwa Klimatu, do pana ministra Kurtyki, jak i do wicepremiera Sasina w kontekście uzupełnienia naszego programu właśnie o te kwestie filarowe. One w późniejszym terminie oczywiście zostaną uzupełnione o ten właśnie filar, o którym była mowa.

Natomiast w kwestii pytania dotyczącego wykluczenia tych gmin, gdzie rozwijana jest branża górnicza, z informacji, które posiadamy, faktycznie bardzo mocno rozważana jest taka możliwość, że te gminy nie otrzymają wsparcia z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję bardzo. Panie marszałku, mam jeszcze takie pytanie, czy do kolejnego projektu, pierwszego, z którym będziecie prowadzić dalsze konsultacje, będziecie uruchamiać jakieś informacje związane z projektami, które są przygotowywane w danym zakresie, czy to będzie dalej taki projekt, z którym mieliśmy do czynienia przed chwilą, z którym mogliśmy się zapoznać.

I jeszcze jedno pytanie. Rozumiem, że państwo przygotowujecie te swoje materiały pod kątem pełnej puli środków finansowych, nie tych pięćdziesięciu, czyli w kontekście jakby potwierdzenia przez Polskę neutralności klimatycznej do roku 2050?

Mam jeszcze jedno pytanie, bo oczywiście ten Fundusz i ten mechanizm ma leczyć skutki, ma pomagać tym skutkom. Czy znamy już dokładną liczbę osób, która będzie traciła miejsca pracy w kontekście roku 2030? Ten materiał jest skrojony na rok 2030. Od kilku miesięcy trwają rozmowy w województwie, prowadzona jest dyskusja nad tak zwaną umową społeczną, gdzie te materiały, wydaje mi się, są już jakoś rzetelnie i konkretnie przedstawione, między innymi Główny Instytut Górnictwa pracuje w tym temacie. Czy państwo macie dostęp do tych materiałów, czy możecie coś na ten temat powiedzieć? Dziękuję.

Wicemarszałek województwa śląskiego Wojciech Kałuża:

Dziękuję, panie przewodniczący. Może rozpocznę od odpowiedzi na drugie pytanie. Nasze działania planujemy pod pełną pule dostępnych środków związanych z Funduszem Sprawiedliwej Transformacji. Czyli interesuje nas tutaj pełna pula i tak programujemy te działania.

W kwestii tego, czy będziemy pokazywać w naszym pierwszym planie projekty, to jeszcze nie mamy zamiaru na tym etapie ich pokazywać. Chcemy, aby nasi beneficjenci, beneficjenci tego Funduszu, jak i gminy, instytucje otoczenia biznesu, nasi partnerzy, mogli się zapoznać i w tym kontekście wypowiedzieć. W drugim wyłożeniu naszego planu będziemy mogli mówić projektach już bardziej skonkretyzowanych, bo tak naprawdę wtedy to nabierze formy i kształtu i te kwestie z interwencją będą jaśniejsze i będą nam lepiej sprzyjać.

W kwestii związanej z umową społeczną, to faktycznie też jesteśmy uczestnikami tych spotkań i tak naprawdę też czekamy na rozstrzygnięcia związane z umową społeczną. Oczywiście diagnozujemy stale i na bieżąco temat związany z tymi osobami, które utracą pracę, natomiast największe rozbieżności pojawiają się w branży okołogórniczej, czyli w firmach związanych z łańcuchem dostaw. To gdzieś tam stanowi jeszcze jakiś problem. Natomiast ta skala jest mniej więcej oszacowana. Jak zawsze są pewne rozbieżności, natomiast zarówno i raport, który pokazał się niedawno, stworzony przez Izbę Górniczo -Przemysłową w Katowicach, i errata teraz jako druga część tego raportu, też pokazuje kwestie związane z firmami okołogórniczymi. Pokazuje właśnie bardziej skonkretyzowaną liczbę osób związanych z branżą okołogórniczą, co do której tak naprawdę są te znaki zapytania, odnośnie do liczby tych osób. Ale mamy to już zdiagnozowane.

Przewodniczący poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Dziękuję, panie marszałku. Chciałem panu serdecznie podziękować, pani dyrektor Małgorzacie Staś i pani Stefanii Sikorze za prezentacje. Do dalszej dyskusji nikt się nie zgłosił, w związku z powyższym dziękuję państwu serdecznie za ten materiał i przedstawienie go.

Chciałem wszystkim uczestnikom dzisiejszego posiedzenia podkomisji podziękować. W szczycie mieliśmy 28 osób, teraz troszkę mniej, ale też ponad 20, więc serdecznie dziękuję i zapraszam na kolejne nasze posiedzenie. Mam nadzieję, że Krajowy Plan Sprawiedliwej Transformacji zostanie przedstawiony na kolejnym posiedzeniu. Rozmawialiśmy z Ministerstwem Klimatu, aby ten punkt poruszyć. No i o tym trzecim filarze, którym Ministerstwo Klimatu i Środowiska też się zajmuje, będziemy mogli posłuchać na następnym posiedzeniu. Dziękuję za uwagę. Życzę wszystkim wesołych, radosnych świąt, bo to ostatnie nasze posiedzenie przed świętami. Przede wszystkim, proszę państwa, zdrowia i jeszcze raz zdrowia. Wszelkiej pomyślności. Dziękuję bardzo. Zamykam posiedzenie.